

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

**Současné problémy na trhu práce ve vybraném
regionu**

**Current labour market problems in the selected
region**

Daniela Šedivcová

Plzeň 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Současné problémy na trhu práce ve vybraném regionu“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucí bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne 20. 4. 2022

v. r. Daniela Šedivcová

Poděkování

Mé poděkování patří Ing. Vendule Tesařové, Ph.D., za odborné vedení, trpělivost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracovávání bakalářské práce věnovala.

Obsah

Úvod.....	7
1 Trh práce	9
1.1 Nabídka práce a poptávka na trhu práce.....	10
1.2 Rovnováha na trhu práce	12
2 Nezaměstnanost	14
2.1 Formy nezaměstnanosti	19
2.2 Struktura nezaměstnanosti.....	22
2.3 Přirozená míra frikční a strukturální nezaměstnanosti	23
2.4 Faktory ovlivňující přirozenou míru nezaměstnanosti.....	23
2.5 Dopady nezaměstnanosti	24
3 Státní politika zaměstnanosti	26
3.1 Institucionální zabezpečení veřejných služeb zaměstnanosti	26
3.1.1 Ministerstvo práce a sociálních věcí – MPSV	27
3.1.2 Úřady práce.....	28
3.1.3 Pomoc úřadů práce občanům při volbě povolání.....	30
3.1.4 Pomoc úřadů práce občanům při výběru škol.....	30
3.1.5 Definice absolventa.....	31
3.2 Příspěvky úřadu práce na zaměstnávání absolventů	31
3.2.1 Aktivní politika zaměstnanosti	34
3.2.2 Společensky účelné pracovní místo – SÚPM.....	36
3.2.3 Překlenovací příspěvek.....	37
3.2.4 Příspěvek na zapracování	37
3.3 Trh práce v Plzeňském kraji	38
Praktická část	40
4 Střední průmyslová škola elektrotechnická v Plzni	41

4.1	Historické milníky VOŠ a SPŠE Plzeň	41
4.2	Probíhající projekty na Střední průmyslové škole elektrotechnické.....	41
4.3	Obory.....	43
4.4	Metodika dotazníkového šetření	44
4.4.1	Výsledky dotazníkového šetření	46
4.5	Profil studenta Střední průmyslové školy elektrotechnické	70
4.6	Shrnutí výsledků dotazníkového šetření u absolventů	71
4.7	Zhodnocení připravenosti absolventů Střední průmyslové školy elektrotechnické na vstup na trh práce	72
4.8	Návrh opatření vedoucí ke zlepšení postavení absolventů na trhu práce.....	73
	Závěr	74
	Seznam použitých zdrojů	75
	Seznam použitých symbolů a zkratk.....	77
	Seznam tabulek.....	78
	Seznam obrázků	79
	Seznam příloh.....	81
	Přílohy	
	Abstrakt	
	Abstract	

Úvod

Předkládaná bakalářská práce pojednává o současných problémech na trhu práce v Plzeňském kraji. Konkrétně je zaměřena na problematiku vstupu absolventů na trh práce.

Absolventi se po střední škole rozhodují, zda mají pokračovat v navazujícím studiu na vysoké škole, či mají vstoupit do pracovního procesu. Přičemž vstup na trh práce a následný přechod k profesnímu uplatnění představuje zásadní životní fázi v životě daného jedince. Úkolem středních škol je studenta nejen připravit na následující studium na vysoké škole, ale právě také na přímý vstup na trh práce. Absolventi patří mezi znevýhodněné skupiny, neboť na trh práce vstupují s minimem pracovních zkušeností a s nezažitými pracovními návyky. Je tedy důležité zajistit jejich dostatečnou připravenost. Pro úspěšný vstup na trh práce potřebují absolventi především praxi v oboru a praktické dovednosti. Právě tyto dovednosti mohou absolventi získat v průběhu studia.

Úřady práce se snaží zaměstnávání absolventů podpořit prostřednictvím vybraných příspěvků, které poskytují zaměstnavateli. Mezi tyto příspěvky patří např. příspěvek na společensky účelné pracovní místo, překlenovací příspěvek nebo také příspěvek na zapracování. Úřady práce taktéž realizují některé projekty, jejichž cílem je studenty vybavit praktickými znalostmi a dovednostmi potřebnými k výkonu konkrétní profese formou praxe u zaměstnavatelů.

Hlavním cílem bakalářské práce je popsat profil absolventa vybrané střední školy, zhodnotit připravenost absolventů na vstup na trh práce a následně navrhnout opatření, které by vedlo ke zlepšení postavení absolventů na trhu práce.

První kapitola je zaměřena na teoretické představení trhu práce, na střet nabídky a poptávky a na rovnováhu, ke které na trhu práce může docházet.

Druhá kapitola je zaměřena na jev, ke kterému na trhu práce dochází – nezaměstnanost. V této kapitole jsou taktéž rozebrány jednotlivé formy nezaměstnanosti, faktory, které ovlivňují přirozenou míru nezaměstnanosti a jsou zde shrnuty i její možné dopady.

Ve třetí části je nastíněna státní politika zaměstnanosti. V této části jsou stručně představeny orgány, které v současné době zabezpečují politiku zaměstnanosti. Rozebrán je zde taktéž i trh práce v Plzeňském kraji.

Praktická část je zaměřena na vlastní výzkum prostřednictvím dotazníkového šetření, které bylo provedeno na studentech maturitního ročníku a bývalých absolventech Střední průmyslové školy elektrotechnické. V první až třetí kapitole praktické části je představena samotná Střední průmyslová škola elektrotechnická v Plzni, její historické milníky, projekty, které jsou na této střední škole realizovány a obory, ze kterých si daný uchazeč může vybrat. Na tuto část navazuje samotné dotazníkové šetření, jehož výstupem je profil studenta. V této části jsou taktéž shrnuty výsledky získané z dotazníkového šetření v případě absolventů Střední průmyslové školy elektrotechnické. Následně je navrženo opatření, které by mohlo pomoci ke zlepšení postavení absolventů na trhu práce.

1 Trh práce

Trh práce je trhem primárního výrobního faktoru. Trh práce je velice specifický a svým způsobem jedinečný. Schopnost pracovat je totiž exkluzivně vázána na člověka. A lidé jsou jedineční, každý má jiné schopnosti, nadání a talent, každý má také jiné pracovní a životní zkušenosti.

Člověk zde jako vlastník výrobního faktoru práce nabízí službu práce. Výrobci si službu práce – spolu se službami ostatních výrobních faktorů najímají, aby mohli vyrábět zboží a služby, protože práce reálně existuje v podobě různých specifických profesí.

Trhy práce, stejně jako jiné trhy, jsou řízeny silami nabídky a poptávky. Nabídku práce určuje spotřebitelova volba nejužitečnější kombinace času pracovního a volného. Na straně nabídky vystupují domácnosti, které na trhu práce nabízejí své schopnosti, znalosti a dovednosti a snaží se o maximalizaci užitku. Stranu poptávky zastávají firmy, které najímají pracovní sílu s cílem maximalizovat svůj zisk (Musil a kol., 2008; Brožová, 2003).

S trhem práce se pojí následující důležité pojmy:

- Práce – je vědomé vynakládání duševní a svalové energie lidí zaměřené k uspokojování jejich potřeb. Je primárním výrobním faktorem, neboť vede k uspokojování lidských potřeb, k vytváření statků a služeb. Práci jako výrobní faktor nabízejí na trhu práce lidé (domácnosti) a na straně poptávky vystupují firmy. Vlastníkům práce je vyplácen důchod v podobě mzdy (Ekonomika snadno a rychle, 2006).
- Mzda – představuje ocenění vykonané práce v peněžních jednotkách, na trhu práce se rovná ceně pracovní síly. Jednou z těchto forem je plat, který představuje peněžní odměnu zaměstnancům státu, obcí a příspěvkových organizací. Mzda je na rozdíl od platu vyplácena zaměstnancům soukromých zaměstnavatelů (Ekonomika snadno a rychle, 2006).
 - Mzda nominální – částka, která se nachází na výplatní pásce.
 - Mzda reálná – kolik statků a služeb je možné si zakoupit za nominální mzdu (Jurečka a kol., 2017).

Trh práce je velmi úzce spojen s mezním užitekem, neboť člověk neustále porovnává mezní užitek volného času s mezním užitekem „mzdového koše“. Mezním užitekem

volného času lze rozumět užitek poslední denní hodiny, u které se pracující rozhoduje, zda ji má věnovat práci či volnému času. Mezní užitek „mzdového koše“ představuje užitek posledního zboží, které by člověk mohl mít, kdyby danou hodinu nevěnoval práci (Jindra, n.d.).

1.1 Nabídka práce a poptávka na trhu práce

Trh práce zajišťuje produkci a distribuci práce formou směnných vztahů mezi domácnostmi, které nabízejí práci a firmami, které naopak práci poptávají. Trh práce představuje mechanismus, v jehož rámci jsou řešeny dva alokační problémy:

1. Firmám musí být nabídnuta požadovaná struktura pracovních sil. Ekonomicky činné obyvatelstvo je třeba přiřadit ke konkrétním pracovním činnostem a rozmístit je tam, kde je výroba dislokována.
2. Zaměstnaným pracovním silám musí být, podle jejich podílu na vyrobené produkci, vyplacen peněžní příjem a navíc musí být zaopatřeny i osoby žijící legitimně mimo zaměstnání.

Člověk vstupuje primárně na trh práce s cílem získat potřebné zdroje pro dostatečné uspokojení svých potřeb (Vlček, 2016).

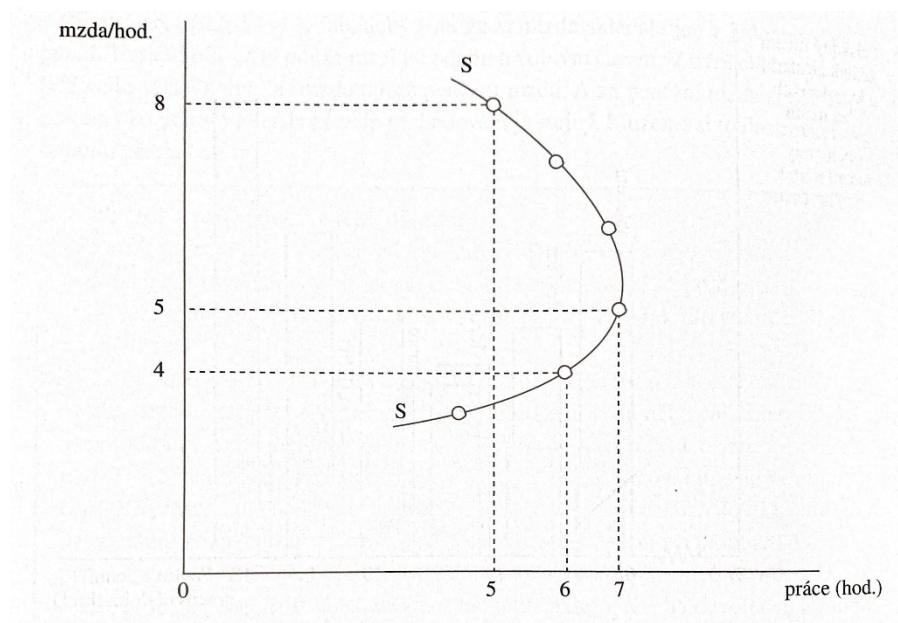
Základní jednotkou reprezentující nabídkovou stranu jsou domácnosti, resp. její členové. Zde se realizuje především spotřeba a také zde probíhá základní volba, zda vstupovat či nevstupovat na trh práce, a pokud ano, za jakých podmínek (Kuchař, 2007).

Nabídku práce lze jednoduše vysvětlit jako rozhodování, zda pracovat, či nepracovat. Práce přináší člověku mzdu, která je přirozeně potřebná k žití. Na druhou stranu „nepráce“ přináší člověku volný čas a následný užitek z volného času. Člověk se tedy rozhoduje mezi volným časem a prací. Rozhodování člověka, zda má či nemá pracovat nabývá podobu spotřebitelského rozhodování. Člověk se rozhoduje mezi volným časem, který lze označit také jako zvláštní statek, a ostatními statky, které by si mohl pořídit za svou mzdu. Na volný čas lze tedy nahlížet jako na zvláštní statek, neboť i volný čas přináší člověku jistou formu uspokojení a je vzácný. Statkem rozumíme vše, co slouží k uspokojování lidských potřeb. Rozhodnutí, zda pracovat či nepracovat vychází z vědomosti ceny volného času. Cena volného času představuje to, co člověk obětuje, resp. čeho se vzdá, pokud se rozhodne mít volný čas, tzn. nepracovat. Pokud se rozhodne nepracovat a mít více volného času, pak ušlá mzda (kterou by mohl dostávat v případě,

že by místo volného času pracoval) je jeho obětovaná příležitost. Proto lze konstatovat, že mzda je cenou volného času.

Křivka nabídky práce je znázorněna na obrázku č. 1. S růstem mzdy nabízené množství nejprve roste a poté s dalším růstem mzdy klesá (Holman, 2016; Musil a kol., 2008).

Obr. 1: Křivka nabídky práce

Zdroj: Holman, 2016

Na druhé, poptávkové straně, stojí podniky – zaměstnavatelé, jejich hlavním cílem je maximalizovat zisky. Rozsah poptávky po práci je především ovlivněn dvěma faktory:

1. přijetím nových pracovních sil se sice zvýší celková produkce podniku, současně se ale
2. zvýší mzdové náklady (Kuchař, 2007).

Poptávka po práci je poptávkou odvozenou, jinými slovy to znamená, že závisí na poptávce po výsledcích této práce (výrobky a služby). Cena tohoto výrobního faktoru se odvozuje od ceny statků a služeb, ne naopak (Vlček, 2016).

Tržní poptávka po práci představuje agregaci všech individuálních poptávek jednotlivých firem, které na pracovní trh přicházejí nakupovat požadovanou pracovní sílu. Firmy poptávají takové množství práce, které jim umožní maximalizovat ekonomický zisk. Porovnává tedy náklady a přínosy, které jí plynou ze zaměstnání dodatečného pracovníka. Pokud je přínos vyšší než náklad, celkový ekonomický zisk roste a firma bude

motivována množstvím pracovníků zvyšovat. V případě, že náklady na dodatečně zaměstnaného člověka budou vyšší než přínosy, pak bude firma omezovat zaměstnanost. Příjem z mezního produktu práce (MRP_L) je přínosem ze zaměstnání dodatečného pracovníka. Nákladem na dodatečně zaměstnaného je mezní náklad na faktor práce (MFC_L). Firma najímá takové množství práce, při kterém se obě mezní veličiny sobě rovnají:

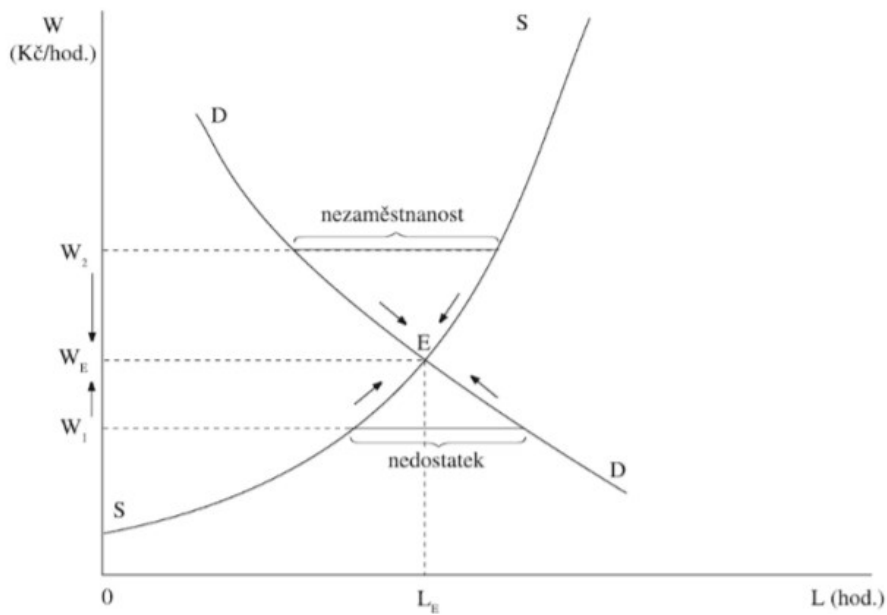
$$MRP_L = MFC_L$$

V případě, že bude platit následující vztah: $MRP_L > MFC_L$, firma bude zvyšovat zaměstnanost a bude tak najímat dodatečné jednotky výrobního faktoru. Za daných podmínek bude výsledným efektem dodatečné jednotky práce vyšší přírůstek na straně celkového příjmu, než je dodatečné zatížení nákladů. Pokud bude platit opačný vztah: $MRP_L < MFC_L$, dojde k propouštění (Musil a kol., 2008).

1.2 Rovnováha na trhu práce

Sumarizace práce všech jednotlivců, kteří jsou ochotni pracovat při jednotlivých mzdových úrovních, umožňuje zkonstruovat křivku tržní nabídky práce S_L . Ochota firem zaměstnat pracovníky je naopak vyjádřena křivkou tržní nabídky a poptávky po práci D_L . Tato křivka znázorňuje součty jednotek práce, které jsou firmy ochotny zaměstnat při jednotlivých mzdových úrovních. Průsečíky křivky nabídky a poptávky jsou poté bodem rovnováhy E . Průsečík křivky vyjadřuje skutečnost, kdy se při mzdě W_E množství nabízené práce rovná množství práce poptávané, v tomto případě je rovnovážným množstvím L_E .

Obr. 2: Rovnováha na trhu práce

Zdroj: Holman, 2017

Z grafu je zřejmé, že každý pracovník, který je schopen a ochoten pracovat za mzdu W_E najde uplatnění – pracovní místo. Firmy získají tolik práce, kolik jsou jí ochotné při mzdě W_E zaměstnat. Ne všichni pracovníci jsou v této rovnovážné situaci zaměstnáni. Pracovníci, kteří nejsou ochotni pracovat při mzdě W_E a požadují mzdu vyšší než W_E , pracovní příležitost nenajdou. Tento jev je nazýván **dobrovolnou nezaměstnaností**. Naopak, pokud firmy jsou ochotné vyplácet pouze mzdu, která je nižší než rovnovážná mzda W_E , nenajdou dostatek práce (Jurečka a kol., 2017).

2 Nezaměstnanost

Následující část přechází z teoretických poznatků trhu práce k jevu, ke kterému na trhu práce dochází, konkrétně v této části bude rozebrána nezaměstnanost.

Nezaměstnanost se týká obyvatelstva v produktivním věku. Produktivním věkem rozumíme období od ukončení povinné školní docházky až po odchod do penze. Všechno práceschopné obyvatelstvo, do kterého jsou zahrnuti muži a ženy ve věku od 15 do 64 let se člení na následující tři základní skupiny:

- Zaměstnaní – lidé, kteří vykonávají jakoukoliv placenou práci, včetně momentálně nepracujících jedinců, kteří jsou nemocní, na dovolené či ve stávce.
- Nezaměstnaní – jedná se o osoby které nejsou aktivně zaměstnané, ale aktivně práci shánějí nebo se chtějí vrátit do práce. Za nezaměstnaného lze považovat člověka, který je zaregistrovaný na Úřadě práce. Zaměstnaní a nezaměstnaní lidé tvoří pracovní sílu, neboli **ekonomicky aktivní obyvatelstvo**.
- Ekonomicky neaktivní – všichni ostatní, kteří nejsou součástí pracovní síly. Jedná se tedy konkrétně o ty osoby, které nevyhovují kritériu zařazení mezi pracovní sílu, tedy do skupiny zaměstnaných/nezaměstnaných (např. děti, studenti, důchodci, invalidé, ženy v domácnosti atd.). Za ekonomicky neaktivního člověka je považována osoba, která není zaměstnaná a ani z jakéhokoliv důvodu práci nehledá (Cudziková, 2021; Martincová, 2002; Samuelson, 2010).

Nezaměstnanost, počet lidí bez práce, můžeme vyjádřit absolutním číslem. K měření se standardně používá **ukazatel míry nezaměstnanosti**, který poměruje počet nezaměstnaných k ekonomicky aktivnímu obyvatelstvu. Vyjadřuje se v % a řídí se dle vzorce:

$$u = \frac{U}{L + U} * 100$$

Kde:

u = míra nezaměstnanosti (vyjádřená v %)

U = počet nezaměstnaných

L = počet zaměstnaných (Brožová, 2003).

V České republice zajišťuje míru nezaměstnanosti Český statistický úřad pomocí průzkumu ve vybraném vzorku cca 25 000 domácností. Tento průzkum se nazývá Výběrové šetření pracovních sil. Na základě získaných hodnot z tohoto šetření lze stanovit hodnotu obecné míry nezaměstnanosti (Jurečka a kol., 2017).

Dalším ukazatelem vhodným k vyjádření nezaměstnanosti je **podíl nezaměstnaných**. Tento ukazatel je vypočítáván Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR a vypočítá se jako poměr mezi počtem dosažitelných uchazečů o zaměstnání v produktivním věku evidovaných na ÚP a počtem všech obyvatel v produktivním věku.

$$\text{podíl nezaměstnaných osob} = \frac{\text{dosažitelní uchazeči o zaměstnání evidovaní na ÚP}}{\text{počet osob v produktivním věku}} * 100$$

Tento ukazatel nahradil od roku 2013 tehdejší registrovanou míru nezaměstnanosti (Jurečka a kol., 2017).

Tabulka č. 1, která se nachází níže znázorňuje podíl nezaměstnaných osob a pracovní místa v okresech Plzeňského kraje k 31. 3. 2021. V Plzeňském kraji dosáhly nejvyššího podílu nezaměstnaných osob okresy Tachov (3,92 %), Domažlice (3,72 %) a Plzeň-sever (3,71 %), naopak nejnižšího podílu nezaměstnaných osob dosahovaly okresy Plzeň-jih (2,74 %), Rokycany (3,35 %) a Klatovy (3,35 %).

Ve všech okresech Plzeňského kraje připadl na 1 pracovní místo méně než 1 uchazeč. Nejvyšší hodnota v tomto ukazateli (0,7 uchazeče na 1 pracovní místo) byla zaznamenána v okresech Klatovy a Plzeň-sever, nejnižší (0,2 uchazeče na 1 pracovní místo) v okrese Tachov.

Tato data byla ovlivněna pandemií nemoci COVID-19. Dopady pandemie lze spatřovat také na trhu práce. Mertlová (citovaná Trylčová) uvádí, že: „Hodnota nezaměstnanosti v Plzeňském kraji je nízká i přesto, že některé firmy omezovaly výrobu, jako například ve společnosti Panasonic na Borských polích v Plzni. Tam by se změny měly dotknout až 500 zaměstnanců. V tomto případě hledáme cestu společně s Plzeňským krajem a Úřadem práce v Plzni. Pro tyto zaměstnance je třeba zajistit evidenci v databázi Úřadu práce Plzeň, poradenství a především jednání s lokálními firmami, které o ně již nyní podle našich informací projeví zájem.“ (Mertlová, 2021).

Tabulka 1: Podíl nezaměstnaných osob a pracovní místa v okresech Plzeňského kraje k 31. 3. 2021

	Podíl nezaměstnaných osob v % ^{1,2)}			Pracovní místa celkem ²⁾	z toho pro		Počet uchazečů na 1 pracovní místo ²⁾
	Celkem	Ženy	muži		absolventy a mladistvé	osoby se zdravotním postižením	
Plzeňský kraj	3,47	3,64	3,32	31 367	7 255	684	0,4
v tom okrese:							
Domažlice	3,72	3,80	3,65	2 791	1 479	57	0,6
Klatovy	3,35	3,49	3,22	2 966	442	84	0,7
Plzeň-město	3,49	3,79	3,20	7 637	2 463	259	0,6
Plzeň-jih	2,74	3,02	2,49	3 752	1 163	129	0,3
Plzeň-sever	3,71	3,72	3,70	3 060	641	29	0,7
Rokycany	3,35	3,68	3,04	2 053	763	49	0,6
Tachov	3,92	3,70	4,13	9 108	304	77	0,2

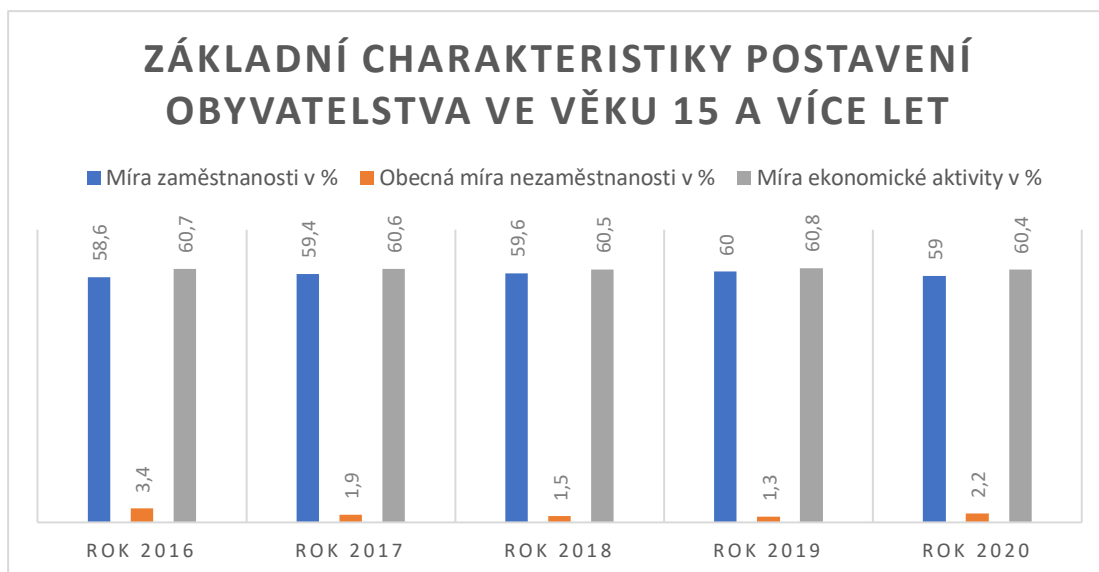
Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2021 <https://www.czso.cz/csu/xp/nezamestnanost-v-plzenskem-kraji-k-31-3-2021>

¹⁾ Podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 až 64 let na obyvatelstvo ve věku 15 až 64 let

²⁾ V evidenci úřadu práce

Obrázek č. 3 znázorňuje vývoj postavení obyvatelstva ve věku 15 a více let (do penzijního věku) v časovém horizontu 5 let za roky 2016, 2017, 2018, 2019 a 2020. Jak je z obrázku patrné v letech 2016, 2017 a 2018 bylo dosahováno přibližně stejných hodnot. V roce 2019 dokonce míra ekonomické aktivity vzrostla na 60,8 %, což je nejvyšší dosažená hodnota z těchto pěti zkoumaných let. V roce 2020 – vlivem koronavirové situace klesla míra zaměstnanosti, vzrostla míra nezaměstnanosti a v důsledku toho klesla i míra ekonomické aktivity na 60,4 %.

Obr. 3: Charakteristiky postavení

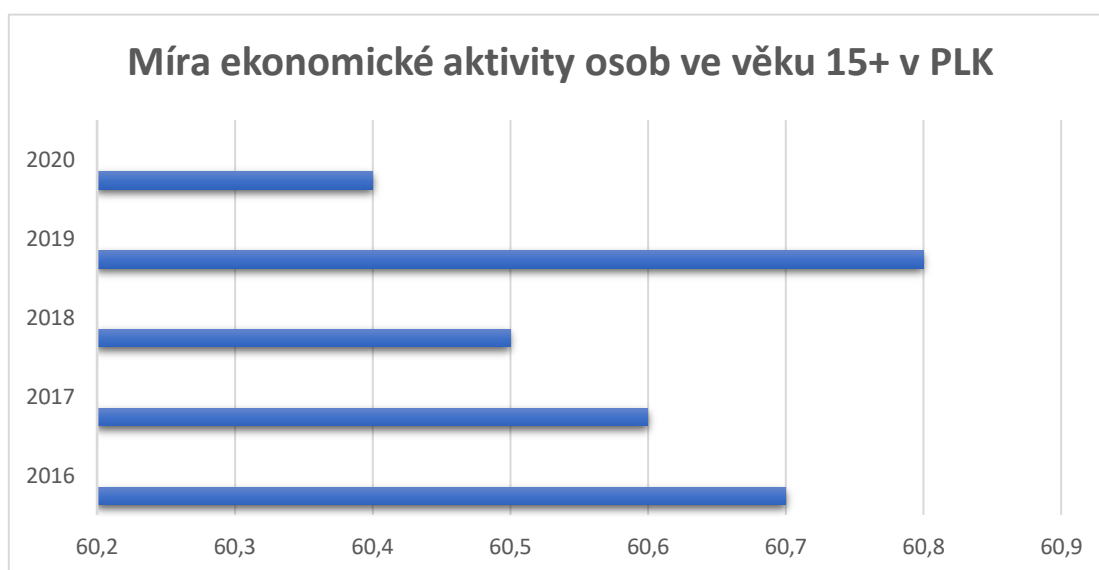

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z ČSÚ, 2021 https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ZAM01-B&z=T&f=TABULKA&skupId=426&katalog=30853&pvo=ZAM01-B&str=v467&u=v413_VUZEMI_100_3042

Na obrázku č. 4 si lze povšimnout zaznamenaných hodnot, které demonstrují míru ekonomické aktivity osob ve věku 15 a více let v Plzeňském kraji. Z grafu lze vyčíst, že největší hodnoty z hlediska ekonomické aktivity byly v roce 2019 – 60,8 %, nejnižší hodnoty byly poté dosaženy vlivem koronavirové situace v roce 2020.

Měřicí jednotka: %

Obr. 4: Míra ekonomické aktivity

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z ČSÚ, 2021 <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=30853&pvo=ZAM05&str=v147>

Tabulka č. 2 reprezentuje věk a vzdělání vybrané skupiny. Pro potřeby bakalářské práce jsem níže zvolila věkovou skupinu od 15 až 24 let, neboť do této věkové skupiny jsou započítávány osoby, které spadají do studentského věku. V příloze A až C jsou poté rozebrány věkové skupiny, do kterých spadají absolventi oslovení dotazníkem v praktické části.

K 21. 10. 2021 nebylo možné sehnat výsledky z celého roku 2021, jsou zde tedy uvedeny pouze získané hodnoty za 1. a 2. čtvrtletí. Jak je z tabulky patrné nejvíce nezaměstnaných bylo zaznamenáno v roce 2016 a ve 2. čtvrtletí roku 2021. Zajímavým výsledkem je, že ve většině let byl počet nezaměstnaných osob se základním vzděláním menší, než např. počet lidí, kteří absolvovali střední školu bez maturity. Z tabulky je zřejmé, že lidé, kteří prošli vyšším či vysokoškolským vzděláním dosahovali menší nezaměstnanosti než lidé ze skupiny „základní a bez vzdělání“, „střední bez maturity“ a „střední s maturitou“.

Měřicí jednotka: tisíc osob

Tabulka 2: Věk a vzdělání vybrané skupiny

Rok		Nezaměstnaní celkem	v tom ve věkové skupině	v tom s nejvyšším ukončeným vzděláním			
			15 až 24 let	základní a bez vzdělání	střední bez maturity	střední s maturitou	vyšší a vysokoškolské
2021	Q2	10,2	-	2,7	2,3	3,7	1,4
	Q1	11,9	1,3	2,7	3,3	4,8	1,1
2020	roční průměr	6,6	0,8	1,6	1,5	2,0	1,5
2019	roční průměr	3,8	0,8	1,2	1,5	0,7	-
2018	roční průměr	4,5	0,7	1,0	1,7	1,4	0,5
2017	roční průměr	5,8	1,1	1,1	2,7	1,7	-
2016	roční průměr	10,2	1,6	2,6	4,8	2,0	0,7

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ, 2021 https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=748&katalog=30853&pvo=ZAM08-B&pvo=ZAM08-B&str=v134&u=v117_VUZEMI_100_3042#w=

Tabulka č. 3 zobrazuje ekonomické postavení obyvatelstva ve věku 15 a více let v Plzeňském kraji, konkrétně v letech 2015-2020. Nejvíce ekonomicky aktivní obyvatelstvo bylo v roce 2020, tj. 301,1 tis., nejméně aktivní pak v roce 2017. Nejvíce zaměstnaných bylo v roce 2019, nejméně v roce 2016. Nezaměstnaných bylo nejvíce v roce 2020, stejně tak v tomto roce bylo nejvíce ekonomicky neaktivních obyvatel.

Tento jev lze přisuzovat propuknutí pandemie infekční nemoci COVID-19. Nejméně nezaměstnaných bylo v roce 2019, nezaměstnaných v Plzeňském kraji v tomto roce bylo 3,9 tis. V roce 2015 bylo nejméně ekonomicky neaktivních obyvatel.

Měřicí jednotka: tisíc osob

Tabulka 3: Ekonomické postavení obyvatelstva

	Ekonomické postavení obyvatelstva ve věku 15 a více let			
	Pracovní síla ekonomicky aktivní	v tom		Ekonomicky neaktivní
		zaměstnaní	nezaměstnaní	
2015	298,8	287,5	11,3	191,2
2016	297,4	287,2	10,2	192,7
2017	297,3	291,5	5,8	193,4
2018	297,5	293,0	4,5	194,4
2019	300,6	296,8	3,8	194,1
2020	301,0	294,4	6,6	197,6

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ, 2021 <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ZAM01-A&z=T&f=TABULKA&skupId=426&katalog=30853&c=v3~8 RP2015&&str=v178>

2.1 Formy nezaměstnanosti

Pokud jsou pro hodnocení nezaměstnanosti použita kritéria příčin vzniku, dělí se nezaměstnanost na:

➤ Frikční

Frikční nezaměstnanost vzniká v důsledku pohybu osob mezi regiony či v důsledku působení životního cyklu obyvatelstva. Frikční nezaměstnanost je nejčastěji spojována s pohybem lidí z jednoho regionu do druhého, s hledáním prvního zaměstnání po studiích, popřípadě hledání jiné, lépe placené pracovní pozice. Tento typ nezaměstnanosti je většinou krátkodobého charakteru a ekonomice nijak neškodí, svým způsobem poukazuje na pružnost trhu práce. Lidé se totiž při hledání pracovní pozice snaží o optimální alokaci své pracovní síly (rozmisťování svých zdrojů). Je-li snaha úspěšná pomáhá tak zvyšovat společenskou efektivnost (Holman, 2016; Jurečka a kol., 2017; Martincová, 2002).

➤ **Strukturální**

Strukturální nezaměstnanost vzniká v důsledku strukturálních změn v ekonomice, kdy dochází k nesouladu kvalifikační struktury nabízené a poptávané práce. K tomuto typu nesouladu dochází v případě, kdy se některá odvětví zmenšují a naopak jiná expandují. Útlum některých odvětví (zejména pak v textilním, těžebním a hutním průmyslu) je často způsoben technickým pokrokem, kdy je lidská síla nahrazena robotizovanými pracovišti, která využívají práci robotů. Strukturální nezaměstnanost trvá obvykle déle než nezaměstnanost frikční a způsobuje také větší zásah do života člověka. Pro člověka není jednoduché změnit profesi a zvyknout si na nové povolání, které často nijak nesouvisí s jeho předchozím zaměstnáním (Holman, 2016; Jurečka a kol., 2017; Martincová, 2002).

➤ **Cyklickou**

Cyklická nezaměstnanost je druhem nezaměstnanosti, který je úzce spjatý s jednotlivými fázemi hospodářského cyklu, které kopíruje. Pokud ekonomika prožívá fázi celkového hospodářského poklesu, jejímž jevem je nezaměstnanost, projeví se nezaměstnanost napříč všemi odvětvími. Poptávka po práci klesá ve všech odvětvích a postihuje téměř všechny profese, to vede k tomu, že lidé, kteří jsou propouštěni z jednoho odvětví nemohou najít uplatnění v jiných odvětvích. Příčinou cyklické nezaměstnanosti může být např. ochabnutí domácích investic či pokles zahraniční poptávky. Zpomalení domácích investic vyvolává pokles poptávky po surovinách, materiálech a energiích a lidé z těchto odvětví jsou propouštěni. To vede k poklesu příjmů domácností a následnému poklesu poptávky po spotřebních statcích.

Pokles zahraniční poptávky souvisí se vztahem, kdy Česká republika vyváží více než polovinu domácí produkce na zahraniční trhy, je proto tedy vysoce závislá na výši zahraniční poptávky. V případě, že poklesne poptávka našich hlavních obchodních partnerů po tuzemském zboží, dojde v důsledku toho i k poklesu produkce a propouštění v tuzemských vývozních odvětvích, tento pokles se postupně rozšíří do jiných odvětví (Holman, 2016; Kohout, 2014).

Magdalena Kotýnková a Otakar Němec ve své literatuře uvádějí i čtvrté rozdělení nezaměstnanosti – **nezaměstnanost sezónní**.

➤ **Sezónní nezaměstnanost**

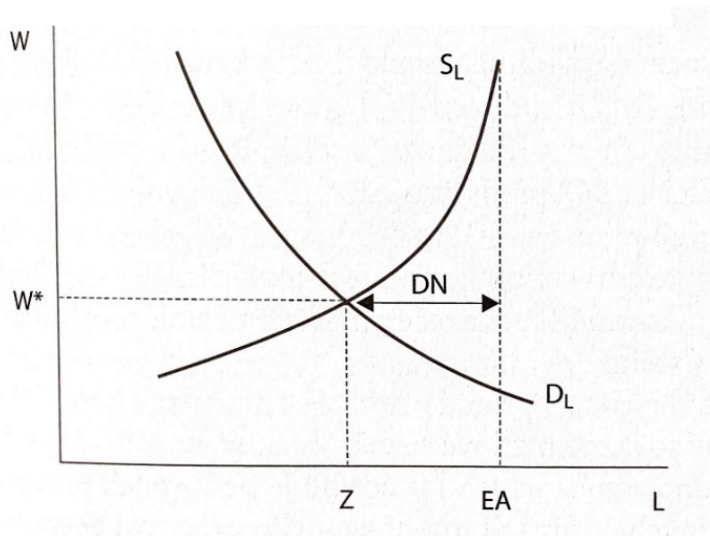
Sezónní nezaměstnanost se často řadí pod frikční nezaměstnanost z důvodu krátkodobého charakteru. Tento druh nezaměstnanosti vzniká v důsledku sezónních změn v nabídce zaměstnání nebo nabídce práce. Často je řazena pod frikční nezaměstnanost. Do této nezaměstnanosti lze zařadit např. rybolov, sklizeň ovoce, stavební práce, koupaliště atd. (Kotýnková & Němec, 2003).

Nezaměstnanost se dále dělí z hlediska situace na trhu práce následovně:

➤ **Dobrovolná**

Dobrovolná nezaměstnanost je součástí přirozené míry nezaměstnanosti. Tento druh nezaměstnanosti je specifický svojí dobrovolností. Osoba, která je dobrovolně nezaměstnaná hledá práci za vyšší mzdu, než jakou jim trh nabízí. Dobrovolná nezaměstnanost je tedy nezaměstnanost, kdy nezaměstnaný hledá práci, ovšem za vyšší mzdu než která na trhu práce převládá. Dobrovolná nezaměstnanost je tedy taková nezaměstnanost, kdy pracovníci nejsou ochotni pracovat při dané mzdové sazbě. Délka dobrovolné nezaměstnanosti je závislá na výši podpory v nezaměstnání. Pokud jsou podpory v nezaměstnání nízké a doba jejich poskytování krátká, dobrovolná nezaměstnanost je nízká, neboť nízké podpory lidi motivují k tomu, aby si našli rychle nové zaměstnání (Holman, 2016; Musil a kol., 2008).

Obr. 5: Dobrovolná nezaměstnanost

Vysvětlivky:

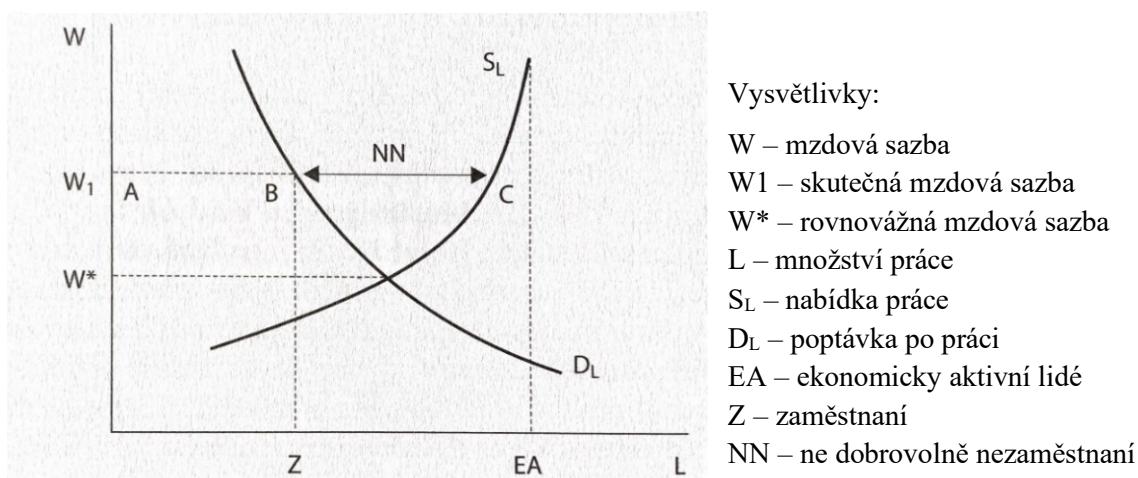
- W – mzdová sazba
- W* – rovnovážná mzdová sazba
- L – množství práce
- S_L – nabídka práce
- D_L – poptávka po práci
- EA – ekonomicky aktivní lidé
- Z – zaměstnání
- DN – dobrovolně nezaměstnaní

Zdroj: Jurečka, 2017

➤ **Nedobrovolná**

Nedobrovolná nezaměstnanost má na rozdíl od nezaměstnanosti dobrovolné na člověka horší dopad, neboť **nezaměstnaní hledají práci za takovou mzdu, která na trhu práce převládá – někteří akceptují dokonce i nižší mzdy, a přesto práci nenachází.** Nedobrovolná nezaměstnanost je tedy tvořena pracovníky, kteří by při dané mzdové sazbě byli ochotni pracovat, ale nemohou (Holman, 2016; Musil a kol., 2008).

Obr. 6: Nedobrovolná nezaměstnanost

Zdroj: Jurečka, 2017

2.2 Struktura nezaměstnanosti

Při hodnocení údajů týkající se nezaměstnanosti je důležité rozdělení nezaměstnanosti i z její struktury, zejména pak podle délky trvání nezaměstnanosti.

- **Dlouhodobá nezaměstnanost** – jedná se o závažný problém. Dlouhodobá nezaměstnanost trvá v rozmezí roku a déle. V dlouhodobé nezaměstnanosti se začínají projevovat negativní dopady nepříznivě ovlivňující kvalifikaci nezaměstnaných osob, jejich sociální pozici, psychiku a také jsou nepříznivě ovlivněny rodiny dlouhodobě nezaměstnaných.
- **Krátkodobá nezaměstnanost** – jedná se o méně závažný druh nezaměstnanosti. Doba jejího trvání se pohybuje v rozmezí několika týdnů. Krátkodobá nezaměstnanost je nutným jevem, potřebným pro vývoj každé dynamické strukturálně proměnlivé ekonomiky (Jurečka a kol., 2017).

2.3 Přirozená míra frikční a strukturální nezaměstnanosti

Přirozená míra nezaměstnanosti je považována za jeden z nejdůležitějších ukazatelů popisující trh práce. Přirozená míra představuje takovou úroveň, při níž jsou trhy práce v zemi v rovnováze, jinými slovy, je nejnížší udržitelná míra nezaměstnanosti, kterou může tržní ekonomika dosahovat, aniž by inflace vykazovala tendenci ke zvyšování nebo snižování (Mladá fronta, n.d.). Označení „přirozená“ spočívá v tom, že se skutečná nezaměstnanost od této míry v dlouhém období neodchyluje. Této míry je dosaženo ve stavu, kdy dochází k dlouhodobé rovnováze. Přirozená míra nezaměstnanosti vyjadřuje tedy situaci, kdy jsou pracovní zdroje optimálně využívány a při daných sazbách jsou zaměstnáni všichni lidé, kterým tato mzdová sazba vyhovuje (Jurečka a kol., 2017). Při přirozené úrovni nezaměstnanosti může docházet k pozitivním účinkům nezaměstnanosti. Zaměstnaní vytvářejí efektivní tlak na nezaměstnanou část obyvatelstva, která udržuje pracovní morálku na vysoké úrovni (Kotýnková & Němec, 2003).

2.4 Faktory ovlivňující přirozenou míru nezaměstnanosti

- **Motivace lidí hledat si nové zaměstnání** – při vysoké míře motivace bude nízká přirozená míra nezaměstnanosti.
- **Velikost a délka poskytování podpory v nezaměstnanosti** – čím déle je podpora nezaměstnaným poskytována, tím menší mají nezaměstnaní tendence shánět si nové pracovní místo. Přirozená míra nezaměstnanosti bude tedy dosahovat vyšších hodnot.
- **Demografická skladba pracovní síly** – struktura obyvatelstva rozdělena dle pohlaví, věku, vzdělání apod. významným způsobem ovlivňuje způsob velikosti přirozené míry nezaměstnanosti. Obecně lze tvrdit, že mladší a vzdělanější lidé nemají vcelku s nezaměstnaností problémy.
- **Dostupnost a pestrost pracovních míst** – čím větší je snaha úřadů práce doporučovat nezaměstnaným volná pracovní místa a firmám vhodné uchazeče, tím lepší je informovanost subjektů o situaci na trhu práce, a tím je přirozená míra nezaměstnanosti nižší.
- **Variabilita poptávky po práci mezi jednotlivými firmami v ekonomice** (Jurečka a kol., 2017)

2.5 Dopady nezaměstnanosti

Nezaměstnanost lze obecně chápat jako nesprávně fungující tržní systém. Dopady nezaměstnanosti negativně ovlivňují ekonomický, politický ale také sociální chod země. V případě, že existuje nezaměstnanost, země nevyrábí na hranici svých produkčních možností, neboť část zdrojů není využita. Hlavní rozdíl mezi dopadem inflace a dopadem nezaměstnanosti je ten, že nezaměstnanost má negativní dopad především na rodinu, kdežto dopady inflace negativně ovlivňují celou naši populaci (Samuelson, 2010).

➤ **Hospodářský dopad**

Dopad nezaměstnanosti se odráží i na hospodářství státu. Zde se jedná o ztrátu cenných zdrojů. Zvýšená nezaměstnanost představuje vztah nevyužitých služeb a zboží, které by nezaměstnaný člověk mohl vyrobit. Osoby, které jsou součástí aktivně pracujícího obyvatelstva, se na tvorbě statků podílejí činností vykonávání práce. Vyřazení těchto osob z pracovního procesu by znamenalo ztrátu objemu výroby z dané ekonomiky, kdy by tato část produktu zůstávala nevyráběná a nedostupná pro potenciální spotřebu, a to jak z hlediska množství či druhu, tak dostupnosti produktů a služeb (Samuelson, 2010).

Z hlediska ekonomického je nezaměstnanost velmi nákladná i pro samotný stát. Ekonomicky nejvíce nákladná je nezaměstnanost strukturální a cyklická, na frikční nezaměstnanost je nahlíženo jako na nezaměstnanost přirozeného charakteru, která je potřebná pro další vývoj tržní ekonomiky, která nevyvolává vznik vyšších nákladů společnosti (Martincová, 2002).

Dlouhodobou nezaměstnaností se ale zvyšují i výdaje státního rozpočtu na sociální zabezpečení a služby. Na druhé straně příjmy klesají v důsledku neodváděných daní z příjmu a v důsledku snížené kupní síly na obyvatelstvo, či daně z přidané hodnoty a spotřební daně (Gola, 2005).

➤ **Sociální dopad** – ztráta zaměstnání je velmi náročná situace jak na psychiku tak na sociální postavení jedince, která ve svých důsledcích může působit negativně. Na prožívání situace ztráty zaměstnání má vliv jak psychická výbava, tak typ osobnosti ale také schopnost adaptability daného jedince (Kotýnková & Němec, 2003).

Mezi nejzávažnější problém plynoucí ze ztráty zaměstnání je rozbití organizace dne. U daného jedince nastává problém s vnímáním času, kdy čas strávený doma utíká o poznání pomaleji, než čas strávený v zaměstnání. Jedním z dalších

problémů, který se týká sociálního dopadu je ztráta sociálních kontaktů. Jediněc se ztrátou zaměstnání dostává do sociální izolace. Sociální izolace přímo souvisí s věkem. U starších lidí dochází k větší míře sociální izolace než u mladých lidí. Čím déle nezaměstnanost trvá, tím je uzavřenost větší a deprese se tak mohou prohlubovat (Mareš, 2002).

3 Státní politika zaměstnanosti

Politika zaměstnanosti je definována jako činnost, směřující k dosažení rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou po pracovních silách, produktivnímu využití zdrojů pracovních sil a k zabezpečení práva občanů na zaměstnání. Jejím cílem je vytváření optimálních podmínek a předpokladů pro dosažení plné, produktivní a svobodně zvolené zaměstnanosti (Kotýnková & Němec, 2003). Pod pojmem politika zaměstnanosti se rozumí i soubor opatření, kterými jsou utvářeny podmínky pro rovnováhu na trhu práce a pro efektivní využití pracovních sil. Podíl na její tvorbě má stát, odbory, zaměstnavatelé a zaměstnanci (Duková a kol., 2013).

Stát ovlivňuje vývoj vztahů na trhu práce následujícími způsoby:

- Pasivní politika zaměstnanosti – stanovuje podmínky a výše poskytování hmotného zabezpečení uchazečů o zaměstnání a další sociální transfery pro nezaměstnané.
- Aktivní politika zaměstnanosti – podpora zachování nebo vytváření stálých, či dočasných nových pracovních míst, podpora zaměstnávání mladých lidí, rekvalifikace.
- Hospodářsko-politické opatření – tato opatření nejsou bezprostředně orientována na trh práce, ale mají podstatný dopad (např. investiční pobídky, podpora malého a středního podnikání). (Kotýnková & Němec, 2003)

3.1 Institucionální zabezpečení veřejných služeb zaměstnanosti

V současné době politiku zaměstnanosti zabezpečuje Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky a územní orgány práce, tj. úřady práce, jejichž sídla a územní obvody jsou totožné s okresními úřady, které působí v České republice. Úřady práce jsou územním orgánem státní správy s právní subjektivitou, jejímž nadřízeným orgánem je Ministerstvo práce a sociálních věcí – Správa služeb zaměstnanosti (Kotýnková & Němec, 2003).

Správa služeb zaměstnanosti má za úkol následující:

- Soustavně sleduje a vyhodnocuje situaci na trhu práce – na základě toho přijímá opatření k ovlivnění nabídky a poptávky práce a k vytváření souladu mezi zdroji

a potřebami pracovních sil a k usměrňování pracovních sil, jak ze zahraničí, tak i do zahraničí a zpracovává prognózy vývoje zaměstnanosti.

- Zpracovává koncepcce státní politiky zaměstnanosti včetně řešení stěžejních otázek trhu práce – např. zaměstnávání problémových skupin občanů, zpracování stanovisek k návrhům ovlivňující státní politiku zaměstnanosti.
- Ve spolupráci s příslušnými ústředními orgány státní správy připravuje programy opatření při dalším uplatnění zaměstnanců v případech strukturálních, organizačních a racionalizačních opatření.
- Podněcuje a hmotně podporuje zřizování společensky účelných pracovních míst a vytváření veřejně prospěšné práce, zpracovává rekvalifikační programy, případně zřizuje rekvalifikační střediska.
- Spravuje prostředky na zabezpečování státní politiky zaměstnanosti a rozhoduje o jejich využití.
- Vykonává kontrolní činnost na úseku zaměstnanosti.
- Uděluje a odnímá povolení právníkům nebo fyzickým osobám k výkonu zprostředkování zaměstnání za úhradu.
- Zabezpečuje projekční řešení a programově technické vybavení informačního systému zaměstnanosti.
- Řídí úřady práce po stránce metodické, finanční a technické. (Kotýnková & Němec, 2003)

3.1.1 Ministerstvo práce a sociálních věcí – MPSV

Do kompetence ministerstva patří především sociální politika (problematika zdravotně postižených, sociální služby, sociální dávky, rodinná politika apod.), sociální pojištění (důchody, nemocenské, apod.), oblast zaměstnanosti (trh práce, podpora zaměstnanosti, zahraniční zaměstnanost apod.), pracovněprávní legislativa, bezpečnost a ochrana zdraví při práci, rovné příležitosti pro ženy a muže (genderová problematika), evropská integrace a oblast čerpání finanční pomoci z fondů Evropské unie.

Mezi organizace podřízené MPSV patří Úřad práce ČR, Česká správa sociálního zabezpečení, Státní úřad inspekce práce a Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí.

MPSV je koncepčním orgánem, jehož střednědobé strategie realizuje v praxi Úřad práce ČR. Úkolem MPSV jako garanta veřejných služeb zaměstnanosti je stanovit základní parametry poskytovaných služeb, zejména jejich rozsah, obsah, kvalitu a zajistit tak jejich

dostupnost v potřebné kvalitě a rozsahu na celém území ČR, všem klientům ÚP ČR. Samotný výkon poskytování závazně stanovených služeb je pak již odpovědností ÚP ČR (Ministerstvo práce a sociálních věcí [MPSV], 2019).

Pro efektivní fungování veřejných služeb zaměstnanosti je důležité, aby byla role MPSV v této oblasti zaměřena např. na:

- tvorbu koncepce státní politiky zaměstnanosti a odpovědnost za ni ve vládě,
- řízení politiky zaměstnanosti, její aktualizaci a evaluaci,
- řízení veřejných služeb zaměstnanosti,
- identifikaci všech faktorů oslabujících motivaci klientů ke vstupu na trh práce a jejich eliminaci,
- zajištění funkčního systému evidence zájemců o zaměstnání, uchazečů o zaměstnání poskytujícího statistické údaje umožňující sledování jejich setrvání v systému v závislosti na určitých osobnostních charakteristikách, jejich uplatnění a setrvání na trhu práce, sledování úspěšnosti realizovaných opatření APZ, jejich vhodného zacílení a současně využití těchto získaných údajů při zpracovávání strategií a opatření politiky zaměstnanosti,
- zabezpečení podmínek ÚP ČR pro efektivní výkon veřejných služeb zaměstnanosti, zejména zajištění finančních prostředků, personálních kapacit, materiálně-technických podmínek, poskytování legislativní podpory, tvorbu vhodných nástrojů/opatření politiky zaměstnanosti zacílených na skutečné potřeby trhu práce (Výzkumný ústav práce a sociálních věcí [VÚPSV], 2015).

3.1.2 Úřady práce

Ministerstvo práce a sociálních věcí řídí Úřad práce České republiky a je jeho nadřízeným správním úřadem. Úřad práce ČR, zřízený s účinností od 1. 4. 2011, se organizačně člení na generální ředitelství a 14 krajských poboček působících v jednotlivých krajích, pod které spadají kontaktní pracoviště. V jeho čele stojí generální ředitel (VÚPSV, 2015).

ÚP ČR zajišťuje realizaci politiky zaměstnanosti na území ČR na základě ministerstvem stanovených cílů, s využitím dostupných nástrojů a opatření zajišťuje jejich naplnění. ÚP ČR je odpovědný za samotný výkon služeb zaměstnanosti, jejich poskytování klientům a realizaci nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti (Kotýnková & Němec, 2003).

Úřady práce sledují a hodnotí stav na trhu práce, zpracovávají koncepci vývoje zaměstnanosti ve svém územním obvodu, přijímají opatření k ovlivnění nabídky a poptávky na trhu práce. Úřady práce poskytují občanům a zaměstnavatelům služby související se zaměstnaností (Kotýnková & Němec, 2003).

Pro efektivní fungování veřejných služeb zaměstnanosti je nezbytné, aby funkce ÚP ČR byla zaměřena především např. na:

- odpovědnost za výkon veřejných služeb zaměstnanosti v rozsahu pravomocí vymezených legislativou,
- zajištění poskytování veřejných služeb zaměstnanosti všem klientům minimálně v rozsahu závazně stanoveném MPSV,
- sledování vývoje zaměstnanosti, situace a vývoje na regionálních trzích práce,
- součinnost při poskytování a předávání údajů a informací MPSV,
- zajištění realizace projektů EU a mnoho dalších (VÚPSV, 2015).

Úřady práce ČR plní hned několik funkcí, které jsou členěné dle různých kategorií mající stejné rysy. Funkce poskytované Úřady práce ČR jsou např. následující:

Pro všechny občany

- poskytují informační služby v oblasti pracovních příležitostí, zejména informace
 - o
 - volných pracovních místech v České republice a
 - volných pracovních místech v zemích EU a podmínkách zaměstnávání v zahraničí (EURES)
 - možnostech dalšího vzdělávání
 - probíhajících projektech
- poskytuje poradenské služby pro
 - volbu či změnu povolání
 - volbu rekvalifikace
 - zprostředkování vhodného zaměstnání

Pro zaměstnavatele:

- poskytuje poradenské a informační služby v oblasti pracovních příležitostí
- vyhledává na volná pracovní místa uchazeče o zaměstnání a zájemce o zaměstnání
- poskytuje informace a poradenství v otázkách spojených se zaměstnáváním osob se zdravotním postižením
- poskytuje příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením na chráněném trhu práce
- může poskytnout v rámci aktivní politiky zaměstnanosti
 - příspěvek na vytvoření pracovních příležitostí v rámci veřejně prospěšných prací
 - příspěvek na zřízení nebo na vyhrazení společensky účelných pracovních míst
 - překlenovací příspěvek
 - příspěvek na zapracování
 - příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program
 - příspěvek na zřízení chráněného pracovního místa a na provoz chráněného pracovního místa
 - úhradu nákladů rekvalifikace prováděné v zájmu dalšího pracovního uplatnění jejich zaměstnanců
 - úhradu nákladů na přípravu k práci osob se zdravotním postižením v rámci jejich pracovní rehabilitace (Úřad práce ČR, 2021).

3.1.3 Pomoc úřadů práce občanům při volbě povolání

Žákům základních a zvláštních škol, studentům a absolventům středních a vysokých škol, uchazečům o zaměstnání a dalším zájemcům poskytují úřady práce prostřednictvím svých IPS veškeré aktuální informace, které potřebují studenti a absolventi vědět při vstupu na trh práce. K rozhodování o povolání může návštěvník využít samoobslužné počítačové programy pro testování svého profesního zájmu. K dispozici má podrobné popisy pracovních profesí a činností (Kotýnková & Němec, 2003).

3.1.4 Pomoc úřadů práce občanům při výběru škol

Návštěvníci IPS vyhledávají prostřednictvím počítačového programu informace o nabízených středních školách, vyšších odborných školách a vysokých školách, studijních

a učebních oborech v regionu i v rámci celé ČR. V tištěných celorepublikových přehledech a informačních materiálech jednotlivých škol nalézají informace o podmínkách a průběhu přijímacího řízení, o nárocích a požadavcích přípravy na jednotlivá povolání. Nechybějí taktéž informace o současném uplatnění absolventů na trhu práce. Poskytovány jsou rovněž dostupné informace o možnostech studia v zahraničí a o krátkodobých pracovních příležitostech (Kotýnková & Němec, 2003).

3.1.5 Definice absolventa

Absolvent je v zákoníku práce č. 262/2006 definován následovně: „Absolventem se rozumí zaměstnanec vstupující do zaměstnání na práci odpovídající jeho kvalifikaci, jestliže celková doba jeho odborné praxe nedosáhla po řádném (úspěšném) ukončení studia (přípravy) 2 let, přičemž se do této doby nezapočítává doba mateřské nebo rodičovské dovolené.“ (Zákony pro lidi, 2006).

Absolventi škol se hlásí do evidence ÚP ČR podle místa svého trvalého bydliště, tzn. absolventi se mohou objevit jako nezaměstnaní v jiném okrese, než v jakém studovali. K této situaci dochází převážně u absolventů vysokých škol (MPSV, 2004).

3.2 Příspěvky úřadu práce na zaměstnávání absolventů

Ministerstvo práce a sociálních věcí podporuje zaměstnávání absolventů tak, že na jejich mzdy poskytuje finanční prostředky. František Koníček v tiskové zprávě MPSV v roce 2013 prohlásil: „Na mzdy absolventů poskytneme 250 milionů korun. Pro mladé do 30 let, kteří právě ukončili školu a nemohou najít práci, je to dobrá šance.“ (Koníček, 2013). K čerpání finančního prostředku ve výši až 24 000 Kč na absolventa po dobu jednoho roku je nutné, aby byla splněna následující podmínka. Absolvent musí být v evidenci úřadu práce nejméně čtyři měsíce (Sulek, 2013).

Možnost poskytování podpory na vytváření nových pracovních míst je stanovena zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. Úřad práce České republiky zajišťuje vznik nových pracovních míst pro uchazeče o zaměstnání vedených v jeho evidenci, kterým nelze zajistit pracovní uplatnění jiným způsobem. Podpora nových pracovních míst je realizována prostřednictvím nástrojů a opatření aktivní politiky zaměstnanosti. Jedná se především o nástroj SÚPM vyhrazené, kdy může zaměstnavatel zažádat Úřad práce ČR o poskytnutí finančního příspěvku určeného na pokrytí části mzdových nákladů přijatých zaměstnanců z evidence uchazečů o

zaměstnání, a to na základě uzavřené dohody s Úřadem práce ČR. Standardně se tato podpora týká též skupiny uchazečů o zaměstnání z řad mladých osob – absolventů škol. Pro podporu uchazečů o zaměstnání nástrojem SÚPM není stanovena podmínka stanovené doby vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání. Při umísťování uchazečů o zaměstnání na SÚPM je nezbytné individuální vyhodnocení možnosti jejich uplatnění na trhu práce jiným způsobem, a to i s ohledem na situaci na regionálním trhu práce a při poskytování intenzivního poradenství, které by vedlo ke zprostředkování vhodného zaměstnání. Pro mladé uchazeče o zaměstnání jsou také realizovány projekty Úřadu práce ČR (Úřad práce ČR, 2021).

Úřad práce ČR realizuje v rámci Operačního programu Zaměstnanost projekt „Iniciativa na podporu mladých uchazečů o zaměstnání (INICIATIVA)“. Předmětem projektu je aktivizovat a pracovní mobilizovat obtížně zaměstnatelné osoby na trhu práce, a to osoby mladší 30 let (tj. do 29 let včetně) s kumulací znevýhodnění ovlivňujících jejich schopnost uplatnit se na trhu práce, kteří nejsou v zaměstnání, ve vzdělávání nebo v profesní přípravě, žijící ve způsobitelném regionu (Ústecký, Moravskoslezský a Karlovarský), kteří jsou nezaměstnaní nebo neaktivní (včetně dlouhodobě nezaměstnaných). Projekt je realizován pro období od 1. 1. 2020 do 31. 10. 2022. (Úřad práce ČR, 2021).

Projekt je určen pro mladé lidi do 30 let s jedním nebo více z níže uvedených hendikepů:

- doba evidence na ÚP ČR min. 6 měsíců,
- osoba se zdravotním postižením,
- osoba bez kvalifikace nebo s nízkou úrovní kvalifikace (ISCED 0 až 2),
- rodič do 6 měsíců po rodičovské/mateřské dovolené,
- UoZ pobírající dávky ze systému pomoci v hmotné nouzi,
- osoby po výkonu trestu odnětí svobody,
- osoby žijící v sociálně vyloučené lokalitě,
- osoby ohrožené dluhovou pastí, s exekucí, ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí,
- osoby pečující o osobu blízkou,
- osoby opouštějící zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy (Úřad práce ČR, 2021).

Dále jsou jednotlivými krajskými pobočkami ÚP ČR realizovány projekty „Záruky pro mladé“. Např. projekt „Záruky pro mladé v Plzeňském kraji“, jehož realizace probíhá od

1. 2. 2016 do 31. 10. 2022. Projekt je zaměřen na uchazeče o zaměstnání do 29 let věku (včetně), kterým prostřednictvím aktivit poskytne odborné dovednosti a znalosti pro výkon konkrétní profese formou praxe u zaměstnavatelů. Projekt komplexně a individuálně přistupuje ke každému účastníkovi, čímž doplňuje stávající APZ. Na základě zkušeností s touto cílovou skupinou jsou aktivity rozšířeny o krátkodobou pracovní příležitost – Práce na zkoušku, jejímž účelem je zjistit připravenost cílové skupiny k nástupu na pracovní místo se mzdovým příspěvkem (zejména formou odborné praxe) (Úřad práce ČR, 2021).

Uchazeč o zaměstnání může v rámci projektu využít následující aktivity projektu:

- **Vstupní poradenský pohovor** – individuální poradenství – na základě vstupního poradenského pohovoru budou UoZ nabídnuty aktivity dle jeho individuálních potřeb, jež mu umožní či usnadní návrat na trh práce.
- **Skupinové poradenství a Poradenské programy** – navazující dlouhodobější aktivitou na vstupní pohovor - individuální poradenství je nabídka skupinového poradenství (např. Job club, motivační kurz). Účelem této aktivity je zaujmout UoZ a ujistit je o efektivnosti jejich zapojení a pomoci jim řešit jejich aktuální tíživou situaci a zodpovědět aktuální otázky, které je právě v tuto chvíli trápí.
- **Návrat do vzdělávání** – hlavním cílem této aktivity bude zvýšit motivaci cílové skupiny vrátit se do systému vzdělávání, a tím zvýšit její šanci na získání udržitelného zaměstnání.
- **Rekvalifikace** – vstupu na trh práce může v projektu v případě potřeby předcházet rekvalifikace. Rekvalifikace se zaměří zejména na získání odborných znalostí a dovedností vyžadovaných na trhu práce, a to s cílem pomoci UoZ připravit se na konkrétní pozici anebo očekávání na trhu práce, a tím zvýšit jeho zaměstnanost.
- **Krátkodobé zaměstnání** – Práce na zkoušku – tento nástroj APZ může předcházet dotovanému/nedotovanému zaměstnání. Cílem je obnovit a podporovat dostupné zaměstnávání a UoZ umožnit získat následné dlouhodobé zaměstnání. Práce na zkoušku umožní UoZ si opět obnovit pracovní návyky a vyzkoušet si budoucí zaměstnání. Smyslem této aktivity je snížení nejistoty na straně zaměstnavatele i UoZ.
- **Zprostředkování zaměstnání (Nedotované zaměstnání, Odborná praxe, Mentor)** – v rámci projektu bude cílová skupina podporována „dotovaným a nedotovaným zaměstnáním“. ÚP ČR zaměstnavateli za tímto účelem může

poskytnout příspěvek na mzdové náklady formou příspěvku na Odborné praxe - společensky účelná pracovní místa vyhrazená. V souvislosti s realizací Odborné praxe může ÚP ČR také zaměstnavateli uhradit mzdové náklady na mzdu nebo plat mentora, který je zaměstnancem zaměstnavatele a provádí na pracovišti zaškolení a zapracování účastníka Odborné praxe.

V rámci realizace poradenských aktivit mohou UoZ využívat doprovodná opatření. Jedná se např. o proplácení prokázaných cestovních výdajů. V odůvodněných případech budou moci UoZ rovněž využít služeb hlídání dětí a jiných závislých členů rodiny. UoZ mohou být dále uhrazeny poplatky za vstupní prohlídky u lékaře, popř. za vyšetření nutná ke vstupu do rekvalifikací zabezpečovaných ÚP ČR, rekvalifikací zvolených a do zaměstnávání (Úřad práce ČR, 2021).

3.2.1 Aktivní politika zaměstnanosti

Vláda pomocí hospodářské politiky může snižovat důsledky nezaměstnanosti i dobu hledání pracovního místa různými způsoby. K omezení nezaměstnanosti vlády používají kombinaci expanzivní fiskální a monetární politiky – podporou agregátní poptávky se snaží o docílení ekonomického růstu a optimálního využití potenciálu země. Další cestou je využití aktivní politiky zaměstnanosti (Jurečka a kol., 2017).

Aktivní politika zaměstnanosti je souhrn opatření směřujících k zajištění maximálně možné úrovně zaměstnanosti. Aktivní politiku zaměstnanosti zabezpečuje Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR a Úřad práce; podle situace na trhu práce spolupracují při její realizaci s dalšími subjekty (Svěřčinová, 2016).

ÚP definuje cíl aktivní politiky zaměstnanosti následovně: Cílem aktivní politiky zaměstnanosti je odstraňovat bariéry omezující osoby ve vstupu na trh práce, přispívat k vytváření souladu mezi poptávkou a nabídkou pracovních sil, včetně jejich kvalifikace, aktivizovat skupiny vyloučené z trhu práce a podporovat harmonizaci rodinného a pracovního života (Úřad práce, 2021).

Právo na zaměstnání bez ohledu na rasu, barvu pleti, pohlaví, jazyk, náboženství, politické nebo jiné smýšlení, členství v politických stranách nebo příslušnost k politickým hnutím, národnost, etnický nebo sociální původ, majetek, zdravotní stav nebo věk, je jedním ze základních práv občana. Dnem 1. 10. 2004 nabyt účinnosti zákon č. 435/2004

Sb., o zaměstnanosti. Tato základní právní norma stanovuje postup k dosažení cílů politiky státu v oblasti zaměstnanosti. Státní politika zaměstnanosti usiluje o:

- dosažení rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou po pracovních silách,
- produktivní využití zdrojů pracovních sil,
- zabezpečení práva občanů na zaměstnání (BusinessInfo, 2004).

Efektivní strategií politiky zaměstnanosti na trhu práce není napomáhat zaměstnanosti expanzivní cestou ve vytváření „umělých“ pracovních míst, ani její omezování efektivní nabídky práce např. předčasnými důchody apod. Hlavní strategií politiky zaměstnanosti je kladení důrazu na přizpůsobení, zaměstnanost a flexibilitu. Vedle ekonomických cílů sleduje aktivní politika zaměstnanosti současně také cíle sociální: jde o udržení kvality lidského kapitálu a prevenci sociálního vyloučení v obdobích, kdy nezaměstnanost roste, aby později při obnovení ekonomického růstu byla pracovní síla plně zaměstnatelná a schopná na oživení ekonomiky rychle reagovat (Kotýnková & Němec, 2003).

Mezi využívané nástroje, díky nimž je realizována aktivní politika zaměstnanosti patří:

- rekvalifikace,
- investiční pobídky,
- veřejně prospěšné práce,
- společensky účelná pracovní místa,
- překlenovací příspěvek,
- příspěvek na zapracování,
- příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program.

Cíle aktivní politiky zaměstnanosti lze definovat následujícím způsobem:

a) Vytváření rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce

Jde o různé cesty, snižování nákladů na hledání zaměstnání a pomoc při přizpůsobení pracovní síly požadavkům trhu práce (rekvalifikační programy, psychologické poradenství ke zvýšení pracovní motivace).

b) Přerozdělení nezaměstnanosti ve prospěch nejvíce ohrožených skupin nezaměstnaných (např. dlouhodobě nezaměstnaných)

Jde o splnění různých předpokladů, např. toho, že lépe připravená pracovní síla se lépe uplatní při zvýšení poptávky po práci, která vzroste v důsledku toho, že se zlepšuje celková kvalita pracovní síly (programy pro získávání pracovních zkušeností a programy tvorby nových pracovních míst).

c) Umožnění prvního kontaktu či udržení kontaktu s trhem práce při jeho delším přerušení

Jedná se o ochranu lidského kapitálu a kvalifikace nezaměstnaných (v tomto případě se jedná zejména o programy tvorby dočasných míst ve veřejném sektoru a pracovní zkušenosti pro absolventy škol).

d) Prevence sociálního vyloučení a prevence zhoršování celkové kvality života nezaměstnaných

Tento cíl úzce souvisí se sociálně aktivizujícími programy včetně specifických programů, které nemusí přímo vést k zaměstnávání či zvýšení kvalifikace, např. jde o motivační kurzy, či kluby práce apod. (Kotýnková & Němec, 2003).

Všechna výše zmíněná opatření aktivní politiky zaměstnanosti je nutno hodnotit jak z hlediska jejich úspěšnosti přizpůsobení nabídky práce požadavkům vývoje trhu práce a jejich nápomoci ke strukturální změně ekonomiky, tak z hlediska jejich důrazu na přerozdělení nezaměstnanosti ve prospěch nejvíce ohrožených skupin, za třetí podle jejich schopnosti eliminovat vyloučení na trhu práce a sociální vyloučení (Kotýnková & Němec, 2003).

Aktivní politika zaměstnanosti je financována z finančních prostředků státního rozpočtu a hospodaření s těmito prostředky se řídí zvláštním právním předpisem. Tyto prostředky lze taktéž využít při programech nebo opatřeních regionálního a celostátního charakteru a při projektech zahraničních subjektů přispívajících ke zvýšení zaměstnanosti a na ověřování nových nástrojů či opatření aktivní politiky nezaměstnanosti (Svěřčinová, 2016).

3.2.2 Společensky účelné pracovní místo – SÚPM

K podpoře zaměstnávání absolventů slouží nástroje aktivní politiky zaměstnanosti, která je realizována prostřednictvím úřadů práce. Mezi nejčastěji poskytované příspěvky patří příspěvek na společensky účelné pracovní místo. Společensky účelným pracovním místem se rozumí pracovní místa, která zaměstnavatel zřizuje nebo vyhrazuje na základě dohody s Úřadem práce a obsazuje je uchazeči o zaměstnání, kterým nelze zajistit pracovní uplatnění jiným způsobem. Úřad práce se ve spolupráci s absolventem snaží zajistit vhodné zaměstnání, v okamžiku, kdy se prokáže, že to není na volném trhu možné, je šance na poskytnutí příspěvku. Příspěvek na vyhrazení jednoho společensky účelného pracovního místa může být poskytován až do výše vynaložených prostředků na mzdy

nebo platy na zaměstnance přijatého na vyhrazené pracovní místo, včetně pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na veřejné zdravotní pojištění, které zaměstnavatel za sebe odvedl z vyměřovacího základu tohoto zaměstnance. Příspěvek může být poskytován nejdéle po dobu 24 měsíců (Svěřčinová, 2016).

3.2.3 Překlenovací příspěvek

Překlenovací příspěvek je dalším možným nástrojem aktivní politiky zaměstnanosti poskytovaný úřadem práce, v tomto případě osobě samostatně výdělečně činné, která přestala být uchazečem o zaměstnání, a které úřad práce poskytl příspěvek na zřízení společensky účelného pracovního místa. Poskytuje se na úhradu provozních nákladů, které vznikly a byly uhrazeny v období, na které je překlenovací příspěvek poskytnut, nejdéle na 5 měsíců. Měsíční výše příspěvku činí nejvýše 0,25násobek průměrné mzdy v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí kalendářního roku předcházejícího kalendářnímu roku, ve kterém byla uzavřena dohoda o překlenovacím příspěvku. O poskytnutí příspěvku může osoba samostatně výdělečně činná požádat nejpozději do 30 kalendářních dnů ode dne uzavření dohody o poskytnutí příspěvku na zřízení SÚPM. Překlenovací příspěvek se poskytuje jednorázově za celé období a může být poskytnut na tzv. provozní náklady. Za ty se považují nájemné a služby s ním spojené, náklady na dopravu materiálu i hotových výrobků a náklady na opravu a údržbu objektu, ve kterém osoba samostatně výdělečně činná provozuje svoji činnost, pokud je v jejím vlastnictví a náklady přímo souvisí s provozováním této činnosti (Práce a mzda, 2004; Svěřčinová, 2016).

3.2.4 Příspěvek na zapracování

Tento příspěvek je pro kategorii studentů velmi vhodný. Příspěvek se poskytuje na základě dohody mezi ÚP a zaměstnavatelem. Příspěvek lze poskytovat maximálně po dobu 3 měsíců. Měsíční příspěvek na jednu fyzickou osobu, která se zapracovává může činit maximálně polovinu minimální mzdy (Svěřčinová, 2016).

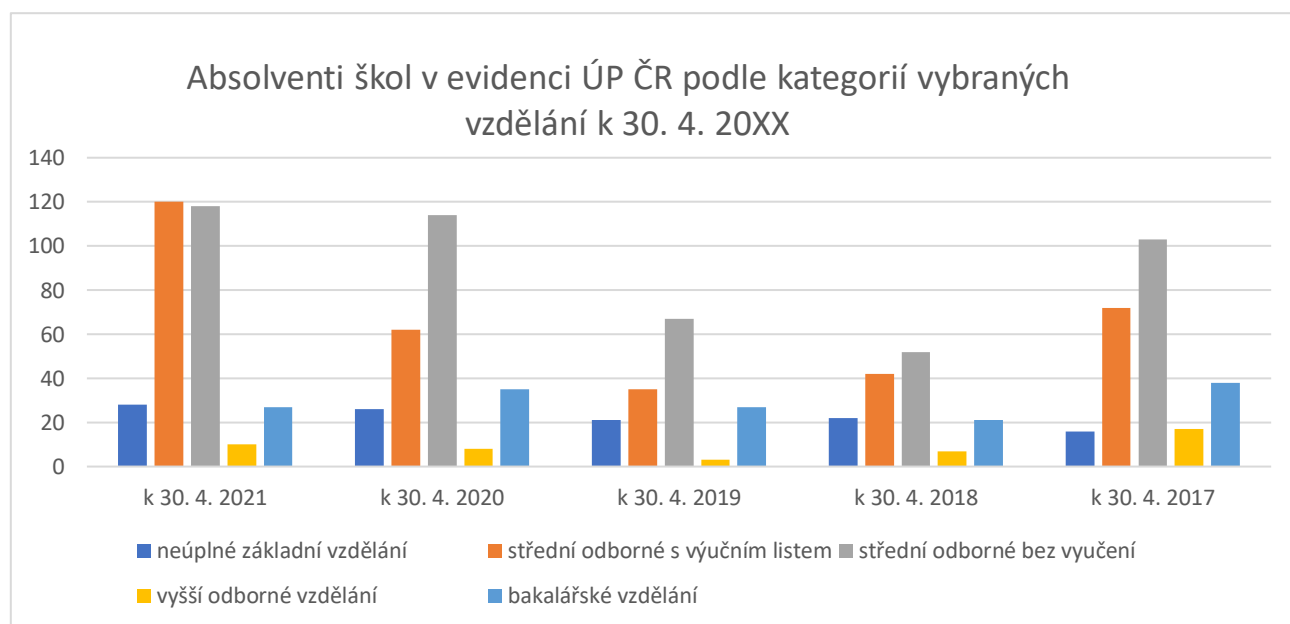
Obrázek č. 7 znázorňuje skladbu absolventů škol v evidenci na ÚP ČR v Plzeňském kraji dle kategorií vybraných typů vzdělání, vždy k 30. 4. 20XX

K 30. 4. 2021 bylo v Plzeňském kraji v evidenci ÚP ČR hlášeno dohromady 395 nezaměstnaných absolventů škol. Z toho v evidenci bylo déle než 5 měsíců nezaměstnaných 197 absolventů a dosud nepochybně 202 absolventů.

Data získaná k 30. 4. 2020 dosahovala nižších hodnot. V Plzeňském kraji bylo k tomuto roku vedeno v evidenci ÚP ČR 334 nezaměstnaných absolventů škol, z tohoto údaje bylo v evidenci déle než 5 měsíců nezaměstnaných 69 absolventů a dosud nepochybně 116 absolventů.

Ještě nižších hodnot bylo dosaženo k 30. 4. 2019, kdy počet nezaměstnaných absolventů vedených v evidenci ÚP ČR dosahoval hodnoty 203. V evidenci bylo déle než 5 měsíců nezaměstnaných 41 absolventů a dosud nepochybně 79. Nejnižší počet nezaměstnaných absolventů škol byl zjištěn k 30. 4. 2018. Počet nezaměstnaných absolventů vedených na ÚP ČR byl celkem 190. V evidenci bylo déle než 5 měsíců nezaměstnaných 51 absolventů a dosud nepochybně 79 (Úřad práce ČR, 2021).

Obr. 7: Absolventi škol v evidenci ÚP

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ÚP ČR, 2017-2021

3.3 Trh práce v Plzeňském kraji

Dle údajů získaných k 22. 2. 2022 bylo zjištěno, že podíl nezaměstnaných osob meziměsíčně vzrostl na 2,9 %. Úřad práce evidoval celkem 12 152 uchazečů o zaměstnání, což je o 594 více než na konci předchozího měsíce – ledna. Meziměsíční nárůst nezaměstnaných byl zaznamenán ve všech sedmi okresech, nejvíce pak v okresech

Klatovy (+ 9,1 %) a Tachov (+ 7,6 %). Počet hlášených volných pracovních míst pokračoval v růstu. Meziměsíčně vzrostl o 1 838 osob. Plzeňský kraj evidoval k 31. 1. 2022 celkem 34 648 volných pracovních míst, což je o 6 508 více než ve stejném měsíci minulého roku a nejvíce od dubna 2020 (Gondorčín, 2022).

Praktická část

Za specifickou nezaměstnanost lze považovat nezaměstnanost absolventů základní či střední školy. Na trhu práce jde o skupinu, u které hrozí vytváření psychologicky i sociálně nežádoucích návyků, čemuž je třeba zamezit vytvářením podmínek a programů usnadňujících přechod ze školy do zaměstnání, spoluprací škol a podniků, rozšiřováním míst pro praxi absolventů škol a rozvojem speciálních vzdělávacích kurzů pro nízko kvalifikovanou mládež (Kotýnková & Němec, 2003).

Aby bylo možné detailně popsat profil absolventa střední školy a následně zhodnotit připravenost absolventů k vstupu na trh práce, je nutné prvotně určit problémy, které se při zaměstnávání absolventů v Plzeňském kraji mohou vyskytovat. Po následném vymezení problémů lze navrhnout opatření vedoucí ke zlepšení postavení absolventů právě na trhu práce, které je uvedeno v části **Návrh opatření vedoucí ke zlepšení postavení absolventů na trhu práce.**

Pro potřeby popisu profilu absolventa bylo použito dotazníkové šetření na Střední průmyslové škole elektrotechnické v Plzni, konkrétně u studentů maturitního ročníku oboru Elektrotechnika. Dotazníkového šetření se taktéž účastnili i bývalí absolventi výše zmíněné střední školy. A to z důvodu porovnání odpovědí mezi dvěma různými věkovými kategoriemi. Výstupem je detailní profil studenta Střední průmyslové školy elektrotechnické a shrnutí výsledků dotazníkového šetření u absolventů téže školy.

4 Střední průmyslová škola elektrotechnická v Plzni

Střední průmyslové školství v Plzni je úzce spjato s celkovým profilem západních Čech a zvláště Plzně. K rozvoji průmyslu v Plzni přispěla zejména 1. světová válka, během níž významně vzrostl objem průmyslové výroby. V roce 1922 vznikl Elektrotechnický závod Škodových závodů, který si brzy vybudoval přední místo mezi evropskými výrobci oboru zařízení silnoproudé elektrotechniky. Skutečný rozvoj elektrotechnického závodu nastal až po 2. světové válce. V roce 1979 byl Elektrotechnický závod OP Škoda největším československým výrobcem zařízení pro energetiku a elektrickou trakci. Docházelo k rychlému rozvoji elektrotechnického průmyslu v Plzni i v Západočeském kraji. V tomto prostředí vyrůstá i střední průmyslová škola elektrotechnická (Střední průmyslová škola elektrotechnická [SPŠE], 2017).

4.1 Historické milníky VOŠ a SPŠE Plzeň

1940 – vznikají samostatné třídy s elektrotechnickým zaměřením při průmyslové škole strojnické.

1954 – osamostatnění průmyslové školy elektrotechnické (její součástí byly i třídy s dopravním zaměřením).

1967 – rozdělení dosavadní střední průmyslové školy elektrotechnické, vznik samostatné střední průmyslové školy elektrotechnické a střední průmyslové školy dopravní a spojové, přestěhování do areálu v Plzni – Slovanech.

1996 – 1. září byl vytvořen nový právní subjekt Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola elektrotechnická Plzeň.

2000 – spojení školy, domovů mládeže a školní jídelny v jeden areál (SPŠE, 2017).

4.2 Probíhající projekty na Střední průmyslové škole elektrotechnické

Střední průmyslová škola elektrotechnická je součástí některých projektů, které mají za cíl např. podporovat odborné vzdělávání v Plzeňském kraji nebo také studenty vzdělávat v různých směrech a různých oborech.

Na Střední průmyslové škole elektrotechnické jsou např. realizovány následující projekty:

➤ **Kybernetická bezpečnost na VOŠ a SPŠE Plzeň**

Hlavním cílem projektu je zvýšení kybernetické bezpečnosti a naplnění požadavků daných zákonem číslo 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti a o změně souvisejících zákonů (zákon o kybernetické bezpečnosti), tj. v souhrnu zajištění a zvýšení bezpečnosti vyjmenovaných informačních, významných informačních a komunikačních systémů žadatele, které dnes nesplňují standardy kybernetické bezpečnosti dané uvedeným zákonem. Výstupem realizace projektu jsou nové prvky k zajištění standardů kybernetické bezpečnosti v prostředí VOŠ a SPŠE Plzeň:

- zajištění integrity sítě prostřednictvím zavedení aktivních prvků
- management bezpečnostních informací a událostí (tzv. SIEM)
- dvoufaktorová autentizace a integrace na SSO a systému řízení privilegovaných účtů
- vybudování záložní serverovny včetně vybavení
- zajištění fyzické bezpečnosti technologických místností

Tento projekt je spolufinancován Evropskou unií. Struktura financování je 85 % z Evropské unie, 5 % ze státního rozpočtu a 10 % z rozpočtu žadatele.

➤ **Podpora odborného vzdělávání v Plzeňském kraji**

Střední průmyslová škola elektrotechnická je do tohoto projektu zapojena jako jeden ze čtrnácti partnerů. Projekt „Podpora odborného vzdělávání v Plzeňském kraji“ byl podpořen MŠMT v rámci individuálních projektů z Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání Evropských sociálních a investičních fondů. Realizace projektu spadá do období 1. 1. 2018 až 31. 12. 2020. Do projektu je zapojeno celkem 14 středních škol Plzeňského kraje, které jsou partnery projektu s finančním příspěvkem. Spolupracovat v rámci jednotlivých klíčových aktivit bude dalších 71 základních a 13 mateřských škol v plzeňském regionu. Celková dotace dosahuje výše 87 milionů Kč.

Do aktivit projektu jsou zapojeni jak učitelé, tak žáci Střední průmyslové školy elektrotechnické. Vedoucí pracovníci se zúčastňují workshopů pro rozvoj kariérového poradenství a čtenářské a matematické gramotnosti.

Cílem projektu je polytechnické vzdělávání. Studenti jsou ze strany školy podporováni např. pořádáním kroužků počítačových sítí, programování, robotiky a 3D tisku. Pro žáky partnerských ZŠ jsou pořádány kroužky robotiky, programování i pájení, momentálně jsou pro tyto žáky také připravovány kroužky otevřeného hardware a počítačové bezpečnosti. Týmy žáků z partnerských ZŠ i ze samotné Střední průmyslové školy elektrotechnické se již zúčastnili v rámci tohoto projektu letošního kola soutěže robotiky, pořádného ve spolupráci se ZČU, a tým Střední průmyslové školy elektrotechnické tuto soutěž vyhrál.

➤ **Erasmus + a mobility žáků**

V roce 2017 se Střední průmyslová škola elektrotechnická zapojila do programu Erasmus +, konkrétně do projektu Mobility osob – Mobilita žáků v odborném vzdělávání a přípravě. Cílem tohoto projektu je podporovat studenty a umožnit jim osvojení svých schopností, znalostí či dovedností a zvýšit tak jejich osobní rozvoj a zaměstnatelnost.

35 studentů střední školy má možnost vycestovat na pracovní stáž v odborné přípravě. Studenti pracují ve vybraných firmách a bydlí a stravují se v hostitelských rodinách. Stáž trvá 3 týdny a studenti mohou vycestovat buď do Irska či do Velké Británie. (SPŠE, 2020)

4.3 Obory

Pro uchazeče nabízí střední průmyslová škola elektrotechnická výběr z následujících oborů:

➤ **Elektrotechnika**

Do oboru Elektrotechnika spadá sedm specializací – Internet věcí, Telematika, Slaboproudý směr oboru Elektrotechnika, Mechatronika, Telekomunikace, Zabezpečovací a poplachové systémy, Silnoproudý směr oboru Elektrotechnika. Student si v průběhu studia zvolí jednu ze sedmi specializací, které se v následujících letech studia střední školy chce detailněji věnovat (SPŠE, 2017).

➤ **Informační technologie**

Do oboru Informační technologie spadají dvě specializace – Vývoj aplikací a správa systémů a IT pro firmy a podnikání. Specializace „Vývoj aplikací a správa systémů“ studentům slibuje získání znalostí z oblasti správy počítačových sítí a systémů, ochrany dat, ovládání základů vývoje aplikací i tvorby webových stránek. Specializace „IT pro

firmy a podnikání“ je zaměřena na kombinaci vzdělávání v oblasti Informační technologie a Obchodu. Tato specializace je vhodná pro ty, kteří si chtějí založit vlastní firmu v oblasti IT nebo chtějí pokračovat ve studiu na technické či ekonomické vysoké školy (SPŠE, 2017).

➤ **Technické lyceum**

Obor Technické lyceum je složen z pěti specializací – Počítačové sítě, Webdesign a webové aplikace, Elektrotechnika, Kybernetika, Komunikace (SPŠE, 2017).

V rámci navazujícího studia nabízí Střední průmyslová škola elektrotechnická studium na Vyšší odborné škole, která se nachází ve stejném prostoru jako střední škola. Vyšší odborná škola nabízí uchazečům následující obory:

- **Internet věci** – obor propojuje vestavená zařízení s internetem a navazuje na středoškolský obor Elektrotechnika. Obor je určený také pro maturanty gymnázií nebo technických lyceí.
- **Marketing** – obor je specializovaný na zákaznickou podporu, analýzy trhu, vytváření komunikační a obsahové strategie a vylepšování uživatelské zkušenosti webů a obchodů.
- **Provoz a ekonomika dopravy** – tento obor je zaměřen především na mezinárodní a vnitrostátní přepravu. Absolvent najde uplatnění např. v logistice, letových provozech či vlakové a městské dopravě.
- **Kybernetická bezpečnost** – studium je zaměřeno na kybernetickou bezpečnost. Již během studia student získá nabídky dobře placených zaměstnání. (Vyšší odborná škola elektrotechnická, 2017)

4.4 Metodika dotazníkového šetření

Pro potřeby bakalářské práce bylo dotazníkové šetření provedeno se studenty maturitního ročníku oboru Elektrotechnika a s bývalými absolventy Střední průmyslové školy elektrotechnické. Jelikož bylo dotazníkové šetření prováděno na dvou věkových skupinách, byly proto vytvořeny dva dotazníky. Skladba otázek určená pro bývalé absolventy se lehce lišila v porovnání s otázkami určenými pro studenty maturitního ročníku. Oba dva dotazníky byly vytvořeny v platformě Google formuláře a byly v průběhu března 2022 distribuovány prostřednictvím e-mailu či sociální sítě Facebook

již výše zmíněným skupinám. Dotazníkové šetření je přiloženo v příloze D a E. Dotazníkové šetření bylo zaměřeno na:

- **Zjištění nejvyššího dosaženého vzdělání otce a matky** – pomocí zjištění tohoto bodu je např. možné ověřit, zda studenti, jejichž rodiče dosahovali vyššího stupně vzdělání pokračovali ve studiu na vysokých školách častěji, než studenti, jejichž rodiče dosahovali nižšího stupně vzdělání.
- **Motivaci absolventů k pokračování na VŠ.**
- **Důležitá kritéria při výběru následujícího studia.**
- **Jasnou představu o budoucím povolání.**

Stěžejní bylo zjistit, z jakého důvodu studenti nemají v plánu pokračovat v navazujícím studiu na vysoké škole, co je vedlo k tomu, aby upřednostnili vstup na trh práce před navazujícím studiem a následně popsat profil absolventa Střední průmyslové školy elektrotechnické. Dotazníkové šetření bylo založeno na kombinaci otevřených a uzavřených otázek. Veškeré otázky byly pro respondenty povinné, respondent tedy musel projít všemi otázkami.

K detailnímu popisu profilu absolventa byly v rámci dotazníkového šetření zvoleny následující výzkumné otázky:

- Uveďte, prosím, nejvyšší dosažené vzdělání otce.
- Uveďte, prosím, nejvyšší dosažené vzdělání matky.
- Budete po studiu SŠ pokračovat na VŠ?

Tato otázka byla rozhodující z hlediska generování následujících otázek.

V případě, že respondent zvolil možnost: „*Ne, nebudu po studiu SŠ pokračovat na VŠ.*“ vygenerovala se danému respondentovi následující otázka:

- Z jakých důvodů jste se v současné době rozhodl(a) nepokračovat v navazujícím studiu?

V opačném případě, kdy respondent zvolil možnost: „*Ano, budu po studiu SŠ pokračovat na VŠ.*“, se respondentovi vygenerovala následující skladba otázek:

- Plánujete pokračovat ve stejném oboru, který studujete na SŠ?
- Co vás motivuje k pokračování studia na VŠ?
- Jaká kritéria pro vás jsou důležitá při výběru dalšího studia?
- Na jakou VŠ jste podal(a) přihlášku?

- Na jaké fakulty jste si podal(a) přihlášku?
- Jaké zdroje jste využil(a) při vyhledávání informací o VŠ?

Společná část otázek byla zaměřena jak na absolventy, kteří plánují pokračovat ve studiu na vysoké škole, tak na studenty, kteří navazující studium nezvažují. Skladba otázek byla následující:

- Máte jasnou představu o svém budoucím povolání?
- Budete pokračovat v oboru, který jste studovali?
- Myslíte si, že vědomosti/dovednosti, které jste získal(a) na SŠ budou k vašemu budoucímu povolání dostačující?
- Myslíte si, že máte v praxi co nabídnout?
- Byly pro vás povinné praxe přínosem?
- Kde jste se dozvěděl(a) o dané praxi?
- Zůstával(a) jste v dané firmě/instituci i po praxi?
- Vaše pohlaví.
- Váš věk.
- Z jakého okresu pocházíte?

4.4.1 Výsledky dotazníkového šetření

V rámci praktické části byly vytvořeny dva dotazníky. První dotazník byl určený pouze pro studenty posledního ročníku oboru Elektrotechnika na Střední průmyslové škole elektrotechnické. Druhý dotazník byl určený pouze pro absolventy Střední průmyslové školy elektrotechnické stejnojmenného oboru. Bývalé studenty, již zmíněné střední školy, jsem oslovila z řad svých spolužáků, či vrstevníků a také prostřednictvím poskytnutých kontaktů od známých, kteří odkaz na Google formulář rozeslali svým bývalým spolužákům. Rozhodla jsem se dva dotazníky sestavit z toho důvodu, abych poté mohla lépe porovnávat odpovědi, které se v průběhu let u studentů mohly měnit.

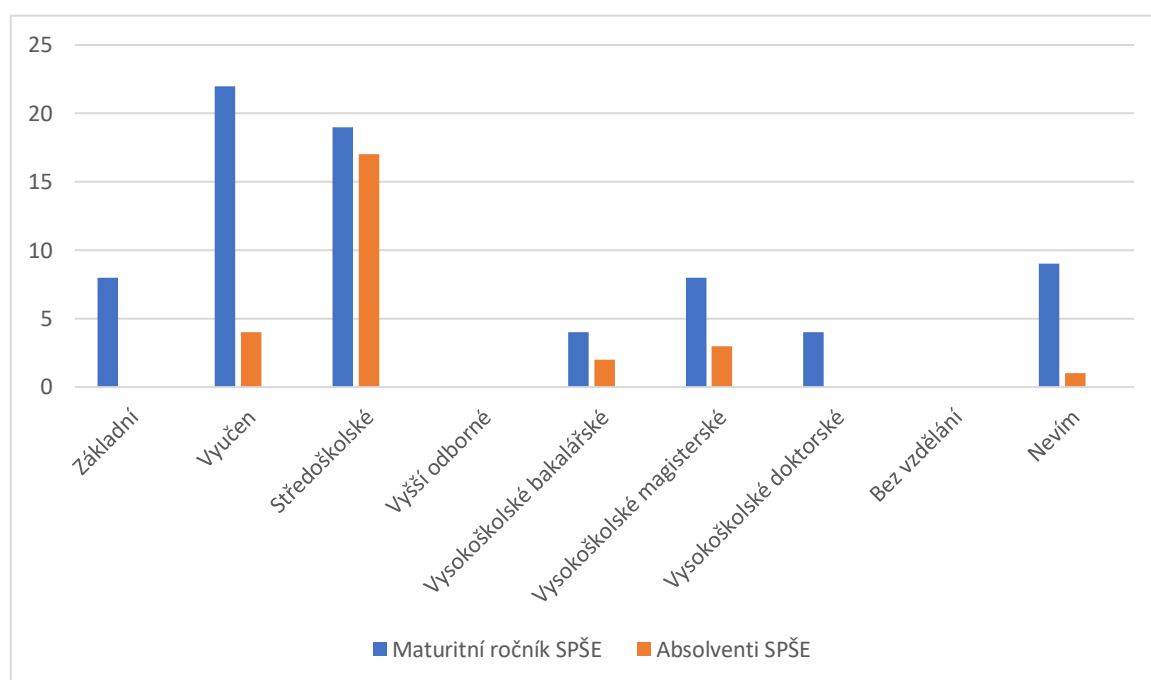
V prvním dotazníku, který byl určený pouze pro studenty maturitního ročníku, se podařilo nasbírat 74 odpovědí. Tento údaj lze považovat za dostačující statistický vzorek při zpracovávání odpovědí.

Ve druhém dotazníku, který byl určený pro absolventy Střední průmyslové školy elektrotechnické se podařilo nasbírat 27 odpovědí. Vzhledem k tomu, že Střední průmyslová škola elektrotechnická nemá založený žádný Klub absolventů, bylo tedy

obtížné shánět právě tyto absolventy. Z již zmíněného důvodu je tedy počet získaných odpovědí výrazně nižší. I přesto odpovědi od absolventů posloužily ke zpracování dat a pomohly při porovnávání odpovědí mezi bývalými absolventy a současnými studenty.

Nejvyšší dosažené vzdělání otce

Obr. 8: Nejvyšší dosažené vzdělání otce

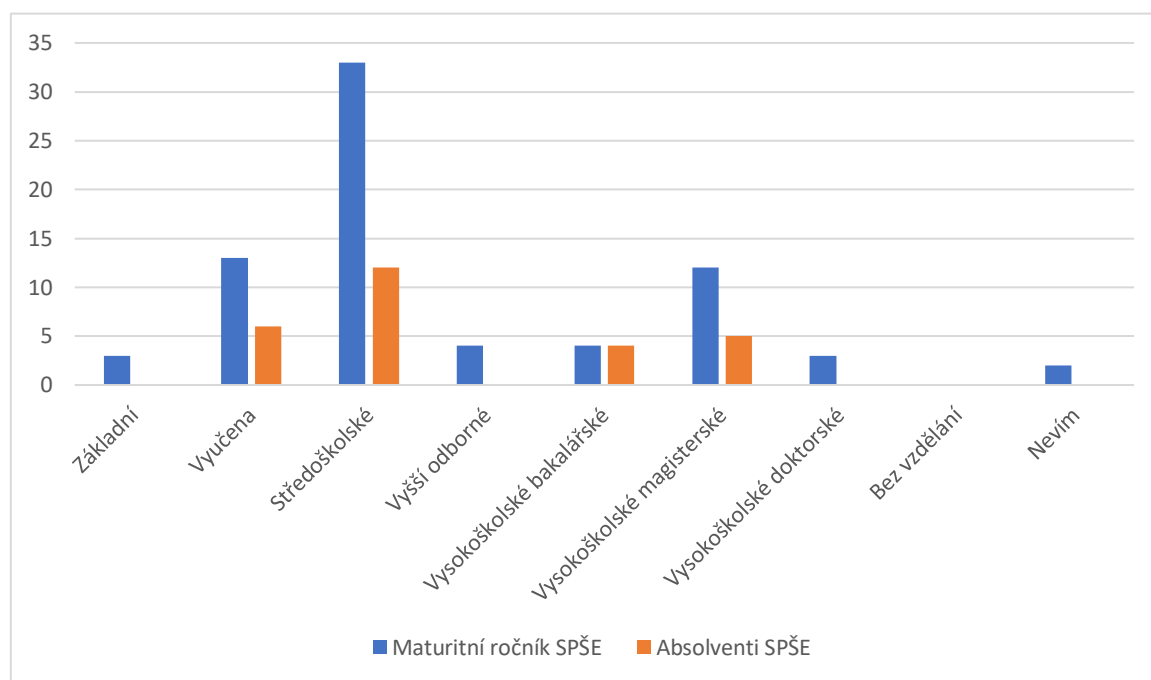

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Nejvíce zastoupeným vzděláním otců u studentů maturitního ročníku je „vyučen“. U absolventů otcové nejčastěji dosahovali nejvyššího středoškolského vzdělání.

Nejvyšší dosažené vzdělání matky

Obr. 9: Nejvyšší dosažené vzdělání matky

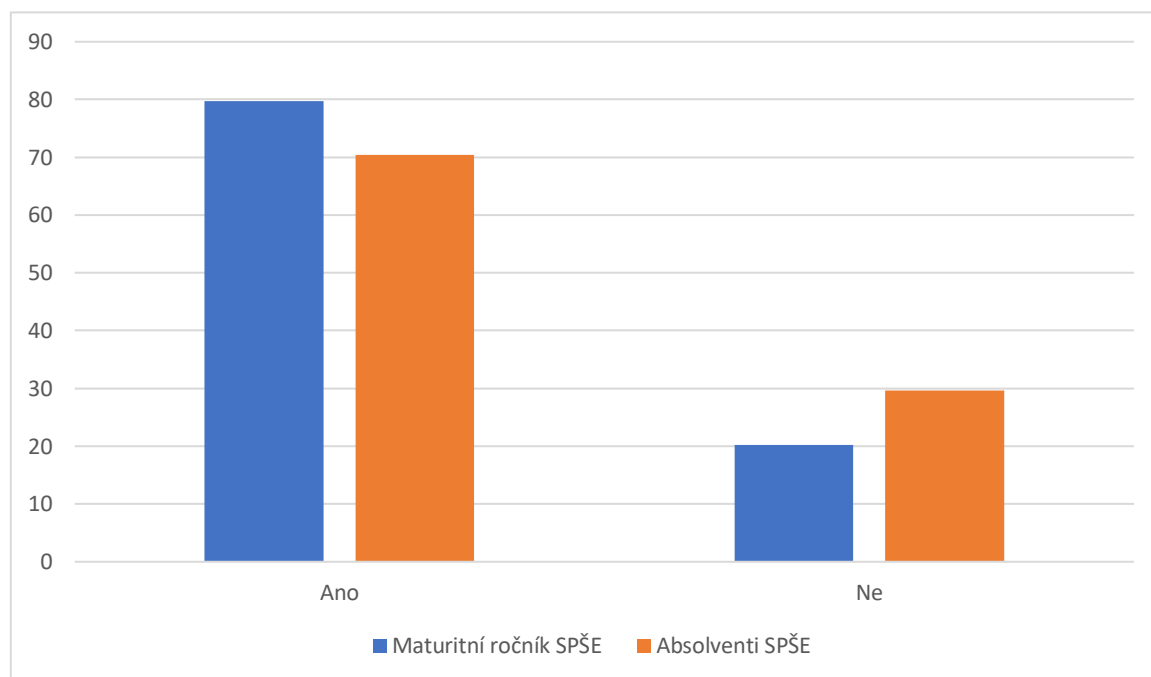

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Respondenti maturitního ročníku Střední průmyslové školy elektrotechnické nejčastěji uváděli, že jejich matka má dokončené středoškolské vzdělání, tento výsledek je poté stejný také u bývalých absolventů. Z těchto získaných dat lze v porovnání s výsledkem nejvyššího dosaženého vzdělání otce uvažovat, že u žen je zakládáno více na navazujících stupních vzdělání. Ze získaných dat si lze povšimnout, že i vyšší stupeň vzdělání – bakalářské, magisterské a doktorské studium mají dokončené především matky respondentů. Otcové respondentů jsou dle odpovědí spíše vyučeni, lze tedy vyvodit závěr, že muži jsou především vedeni k praktičtější výuce než ženy. Přestože dosažení vyššího vzdělání není zárukou životního úspěchu, představuje vyšší stupeň vzdělání významný krok, který do velké míry ovlivňuje jak úspěšnost absolventa na trhu práce, tak i možnost pokračovat v terciárním vzdělávání.

Navazující studium

Obr. 10: Navazující studium (v %)

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Rozhodující otázkou v Google formulářích byla otázka týkající se navazujícího studia. Respondenti maturitního ročníku se z větší části shodli na tom, že v navazujícím studiu na vysoké škole chtějí pokračovat. Odpověď „*Ano, na vysokou školu chci pokračovat.*“ zvolilo 79,73 % respondentů. I absolventi z větší části zvolili možnost pokračovat na vysoké školy, tuto možnost zvolilo 70,37 % absolventů.

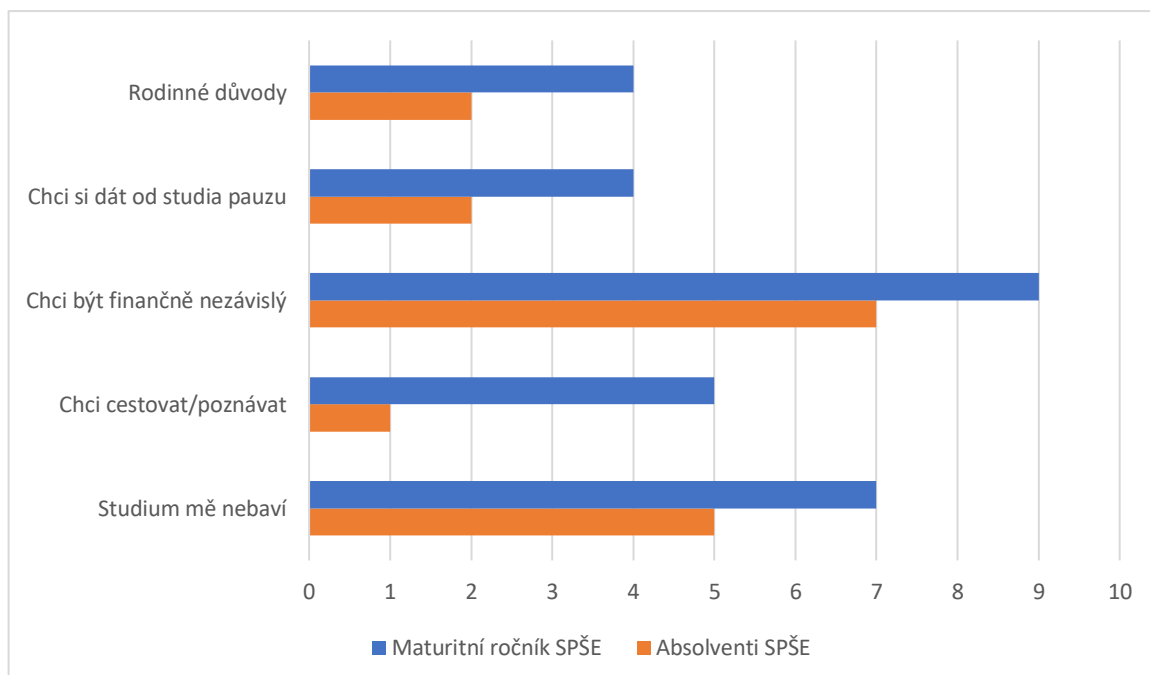
Z těchto získaných dat lze tedy vyvodit závěr, že studenti nezvažovali okamžitý vstup na trh práce, a když už, tak pouze v omezené míře. Pro odpověď „*Ne, po studiu SŠ nebudu pokračovat na VŠ.*“ se rozhodlo 20,27 % respondentů maturitního ročníku a 29,63 % absolventů.

Pro respondenty, kteří v otázce „*Budete pokračovat po studiu SŠ na VŠ?*“ uvedli, že nemají v úmyslu dále pokračovat, se vygenerovala jiná sada otázek, než pro ty, kteří mají v plánu na vysokou školu pokračovat.

Ukončení studia po střední škole

Následující otázka byla vygenerována pouze pro respondenty, kteří zvolili možnost, že nemají v plánu pokračovat v navazujícím studiu na vysoké škole. U této otázky mohli respondenti zvolit více odpovědí. Z tohoto důvodu jsou výsledky uváděny v absolutních číslech.

Obr. 11: Ukončení studia po střední škole

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Nejčastějším důvodem, proč studenti a absolventi zanechali svých studií ihned po střední škole, nebo tuto možnost zvažují, je finanční nezávislost. Tento důvod lze považovat za nejdůležitější z hlediska obtížnosti sjednocení studia s prací na plný úvazek, zvláště pokud daný jedinec nemá řádné rodinné zázemí a dostatečnou podporu v následujícím studiu. Právě z rodinných důvodů na vysoké škole nepokračovali 2 absolventi a 4 respondenti z maturitního ročníku. Druhou, nejvíce početnou odpovědí, bylo „*Studium mě nebaví*“. Lze tedy vyvodit závěr, že studenti v průběhu studia zjistili, že se ve studiu nenašli a rádi by svůj čas věnovali již plnohodnotné práci a osamostatnění se právě z hlediska finanční stránky. Možnost „*Chci si dát pauzu od studia, ke studiu se vrátím v následujících letech.*“ zvolili 4 respondenti maturitního ročníku a 2 absolventi, kteří si od studia dali po absolvování střední školy pauzu. Tuto možnost lze nazvat termínem **gap year**, což v anglickém překladu znamená dvanáct měsíců dlouhé pauzy mezi koncem střední školy a nástupem na vysokou školu, během které student cestuje, pracuje,

vzdělává se nebo dobrovolníci. V dnešní době už ale pojem **gap year** zahrnuje více možností: roční přestávku mezi bakalářským studiem nebo magisterským studiem, užívání života před nástupem do práce nebo rok mezi maturitou a vysokou školou vyplněný prací nebo učením na přijímačky (Langová, 2019).

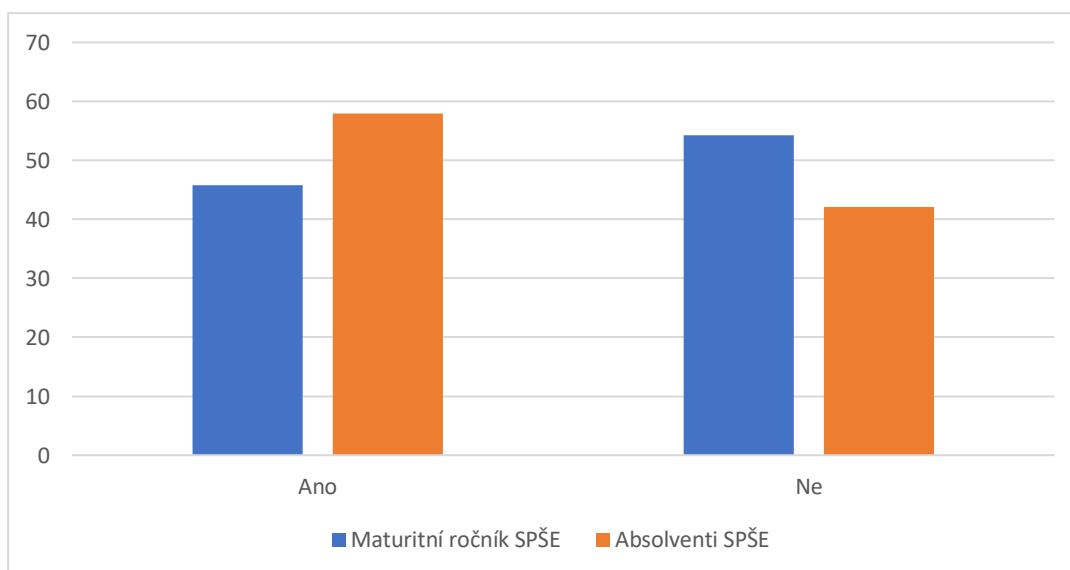
Další odpovědi, které měli možnost studenti a absolventi uvést pod možností „jiná“ byly následující:

- „Na VŠ nejsou ty informace, které hledám.“
- „Chci začít podnikat.“

Následující skladba otázek byla vygenerována pro všechny respondenty, kteří mají v plánu po ukončení střední školy pokračovat na vysoké škole nebo pro ty, kteří po ukončení střední školy pokračovali na vysoké škole.

Studium stejného oboru jako na střední škole

Obr. 12: Studium stejného oboru jako na střední škole (v %)

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

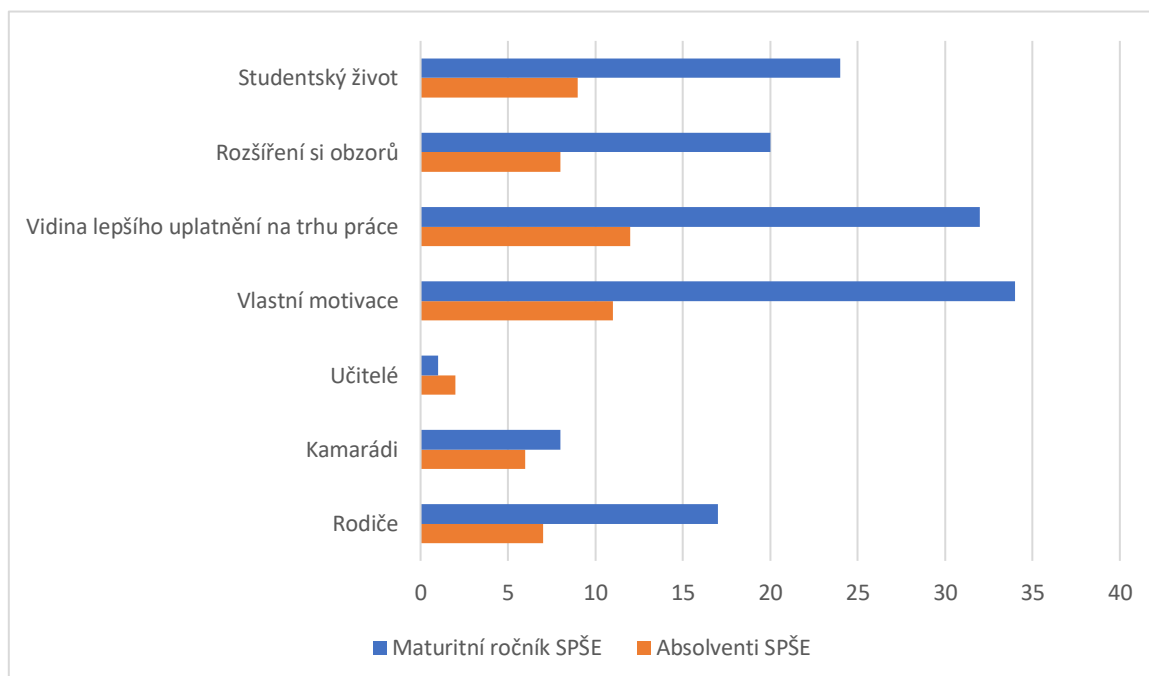
Zajímavým zjištěním je fakt, že studenti maturitního ročníku mají v plánu pokračovat v jiném oboru, než v tom, který studovali na střední škole – 54,24 %. Tento jev může být zapříčiněn nedostatečným zjišťováním informací před samotným vstupem na střední školu. Po absolvování základní školy daný jedinec provádí zásadní krok ve svém životě, tímto krokem je volba střední školy. K volbě správné střední školy přispívá i studentova dlouhodobá vize – volba budoucího povolání. Volba povolání je proces, ve kterém si jedinec volí studium nebo přípravu na povolání a celou profesní dráhu. Volba povolání je

důležitou součástí vývoje osobnosti člověka, ve kterém rozhodovací procesy hrají důležitou roli. Je to např. profesní orientace, profesní poradenství, výchovné poradenství a výchovný poradce (Průcha, Walterová, & Mareš, 2003). Pro studenta může být proto obtížné zvolit vhodnou střední školu v případě, pokud nemá dopředu rozmyšlené své budoucí kroky.

Motivace k pokračování v navazujícím studiu

U této otázky mohli respondenti zvolit více odpovědí. Z tohoto důvodu jsou výsledky uváděny v absolutních číslech.

Obr. 13: Motivace k pokračování v navazujícím studiu

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

V případě motivace k pokračování studia na vysoké škole hrála roli u absolventů i studentů maturitního ročníku zejména vlastní motivace a vidina lepšího uplatnění na trhu práce. Možnost „*studentský život*“, který je s vysokou školou také úzce spjatý, zvolilo 24 studentů maturitního ročníku a 9 absolventů. 20 studentů maturitního ročníku chce pokračovat na vysoké škole z důvodu rozšíření si vlastních obzorů, v případě absolventů byla tato možnost zvolena 8x. Z grafu si lze povšimnout, že se učitelé na motivaci pokračovat ve studiích dále podíleli pouze minimálně, a to jak u absolventů, tak u studentů maturitního ročníku.

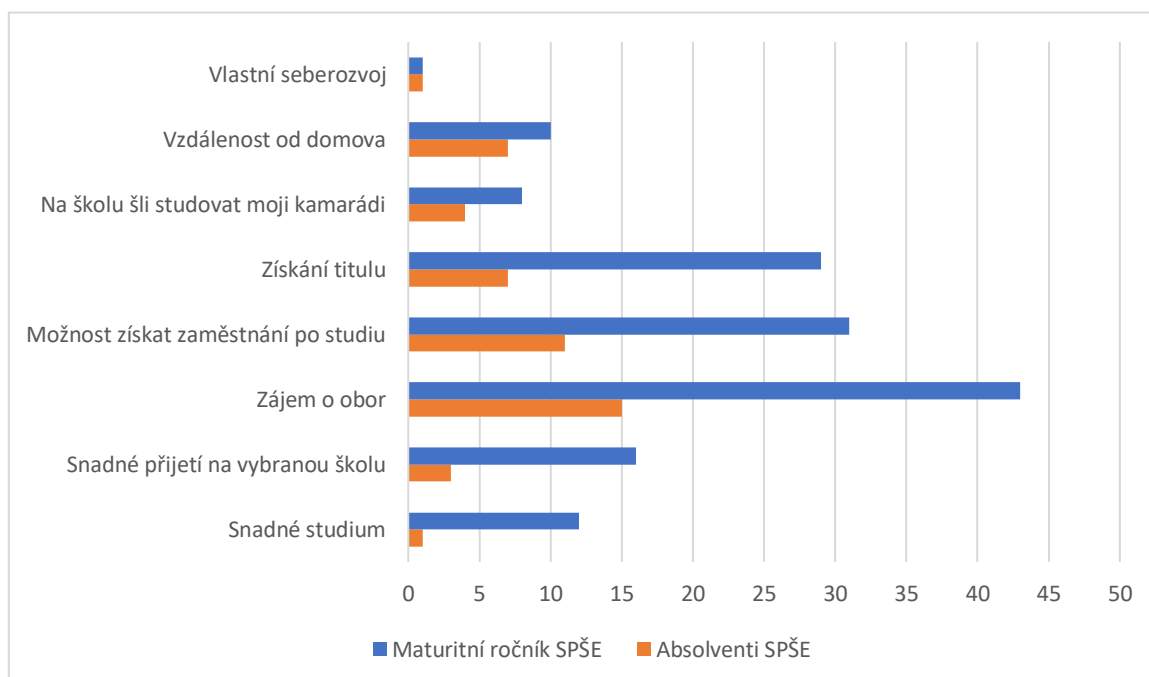
Další odpovědi, které měli možnost studenti a absolventi uvést pod možností „jiná“ byly následující:

- „*Reálně nic, byl jsem tam dokopanej.*“
- „*Budu mít statut studenta a nemusím státu nic odvádět.*“
- „*Mám rád sebepoškozování.*“
- „*Slevy na daních.*“
- „*Možnost práce v zahraničí.*“
- „*Asi mě to i baví.*“

Kritéria při výběru navazujícího studia

U této otázky mohli respondenti zvolit více odpovědí. Z tohoto důvodu jsou výsledky uváděny v absolutních číslech.

Obr. 14: Kritéria při výběru navazujícího studia

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Nejdůležitějšími kritérii, dle kterých se studenti maturitního ročníku rozhodují při volbě dalšího studia jsou: zájem o obor – tato možnost byla zvolena 43x, možnost získat zaměstnání po studiu – tato možnost byla zvolena 31x, možnost „získání titulu“ byla až třetí nejpočetnější možností, zvolilo ji 29 studentů maturitního ročníku. Z tohoto zjištění lze tedy konstatovat fakt, že se studenti v první řadě zamýšlejí nad tím, jakou budoucnost má jejich zvolený obor a jaké uplatnění jim na trhu práce tento obor nabízí. Např. možnost

„*vlastní seberozvoj*“ zvolil pouze 1 student maturitního ročníku, lze tedy konstatovat, že studenti maturitního ročníku vysokou školu berou spíše jako přípravu na budoucí povolání, nežli možnost rozšíření si vlastních obzorů a vědomostí. Co se týče snadného studia a snadného přijetí na vybranou školu z grafu lze vyčíst, že studenty byla tato možnost zvolena minimálně. Snadné studium zvolilo 12 studentů maturitního ročníku a snadné přijetí na vybranou školu poté zvolilo 16 studentů.

V případě absolventů se odpovědi nikterak nelišily, nejčastěji volena byla možnost „*zájem o obor*“ – tato možnost byla zvolena 15x, následovala „*možnost získání zaměstnání po studiu*“ – 11x a „*získání titulu*“ – 7x. Absolventy také z větší části zajímala vzdálenost vybrané školy od domova, pro tuto možnost bylo 7 absolventů.

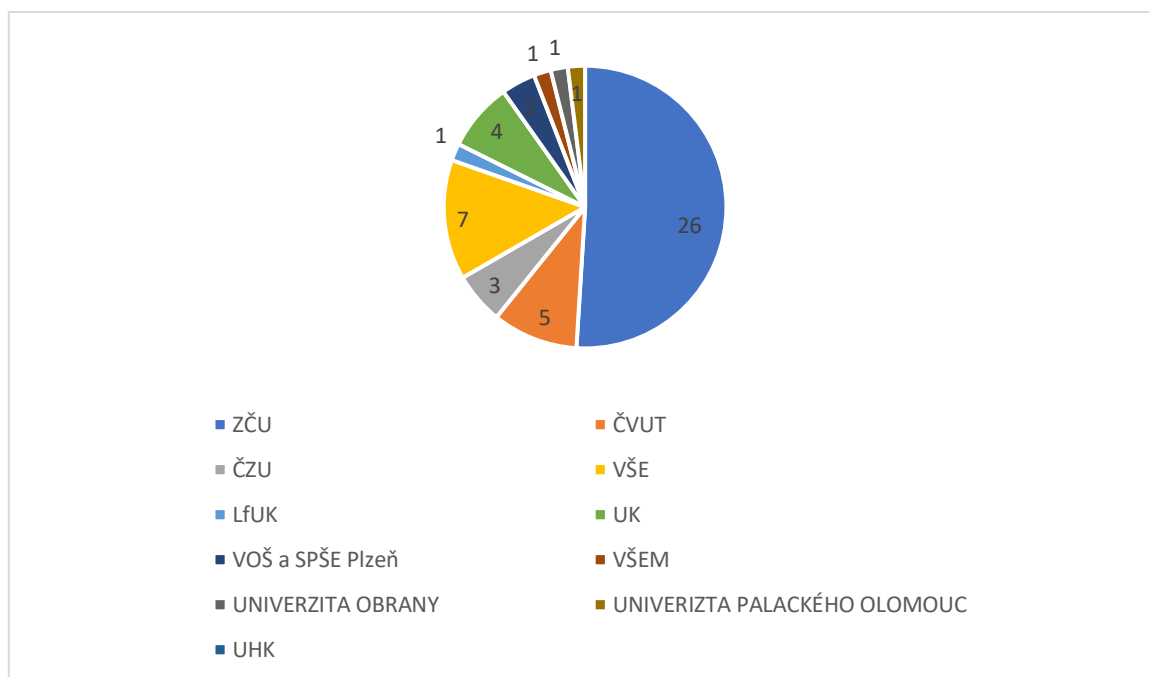
Jako další odpovědi, které měli možnost studenti a absolventi uvést pod možností „jiná“ se vyskytly následující odpovědi:

- „*Lepší hledání budoucí práce.*“
- „*Prestiž, složitost oboru, kvalita předmětů, jméno školy, jméno oboru.*“
- „*Peníze.*“

Jedním studentem byla uvedena také možnost „*peníze*“. Tento důvod úzce souvisí s finanční nezávislostí. Finanční nezávislost byla studenty a absolventy zvolena jako nejdůležitější bod v případě, kdy se rozhodnou pro ukončení studia ihned po střední škole. Z bodu č. 2, kdy absolvent uvedl i důležitost jména školy lze vydedukovat, že studenty a absolventy zajímá, jakou pověst daná škola má, taktéž označení studovaného oboru a samotná kvalita výuky je pro studenty a absolventy důležitá.

Přihláška na vysokou školu – studenti maturitního ročníku

Obr. 15: Přihláška na vysokou školu u maturitního ročníku

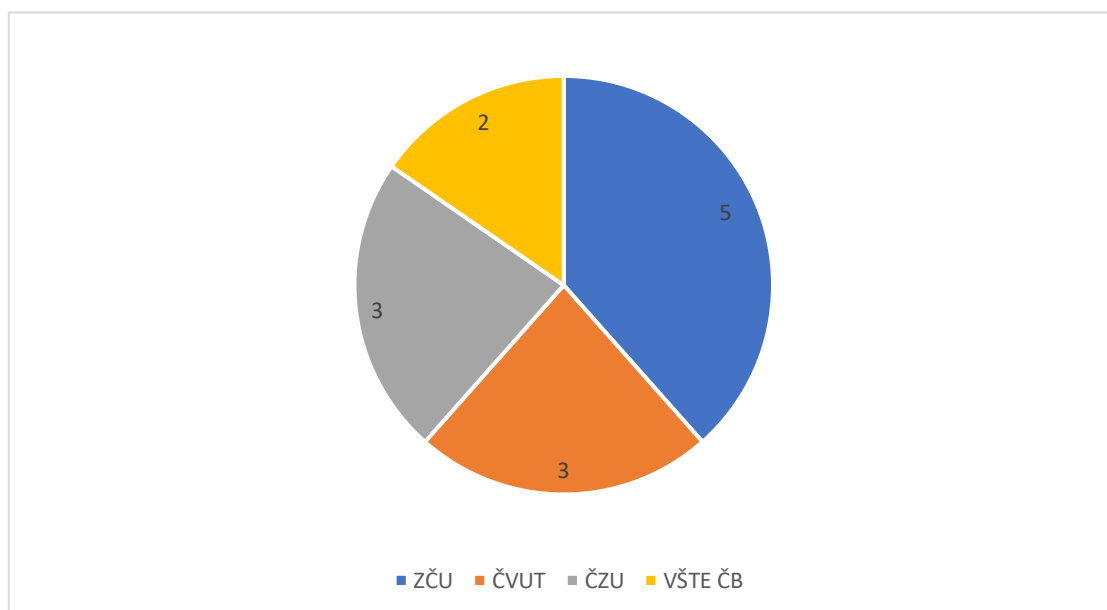

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Z grafu je patrné, že studenti maturitního ročníku podávají především přihlášky na Západočeskou univerzitu v Plzni. Ve spojení s daty získanými v otázce „*Kritéria při výběru dalšího studia*“, se lze domnívat, že volba právě Západočeské univerzity souvisí se zájmem o nabízené obory, o možnost budoucího uplatnění na trhu práce a také možnost zaměstnání ihned po absolvování vysoké školy. Studenti také podali přihlášku na Vysokou školu ekonomickou v Praze – přihlášku podalo 7 studentů, České vysoké učení technické v Praze – 5x, Univerzitu Karlovu v Praze – 4x. V ojedinělých případech podávali studenti přihlášku např. i na: ČZU, VŠEM, UHK, atd.

Přihláška na vysokou školu – absolventi Střední průmyslové školy elektrotechnické

Obr. 16: Přihláška na vysokou školu u absolventů

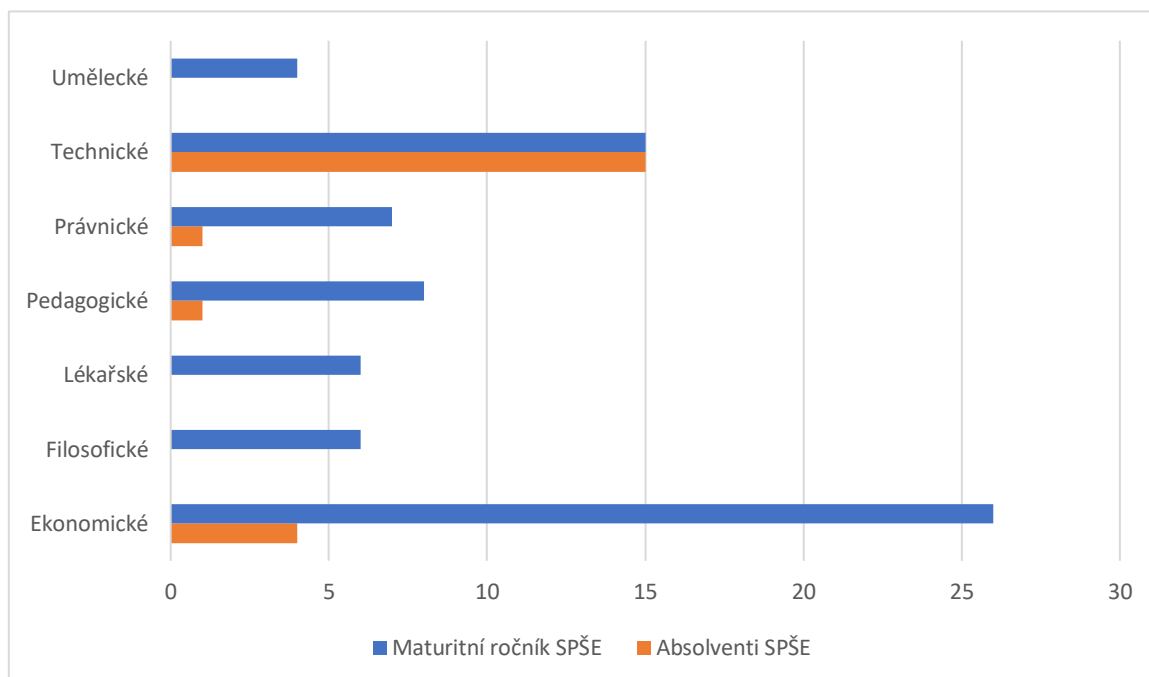
Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Absolventi Střední průmyslové školy elektrotechnické pokračovali ve studiu nejčastěji na Západočeskou univerzitu – 5x, přihlášku na ČVUT a ČZU podalo dohromady 6 absolventů. 2 absolventi podali také přihlášku na VŠTE ČB.

Fakulty

U této otázky mohli respondenti zvolit více odpovědí. Z tohoto důvodu jsou výsledky uváděny v absolutních číslech.

Obr. 17: Fakulty

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Studenti maturitního ročníku nejčastěji podávají přihlášku na ekonomické fakulty, tuto možnost uvedlo 26 studentů, na technické fakulty podalo přihlášku 15 studentů, pedagogickou fakultu zvolilo 15 studentů. Důvod, kdy studenti, kteří studují obor Elektrotechnika, pokračují oborem, který je jiného zaměření, souvisí s otázkou „*Studium stejného oboru jako na střední škole*“. Většina studentů u této otázky zvolila možnost pokračovat v jiném oboru.

Absolventi nejčastěji pokračovali na technické fakulty, ojediněle na ekonomické – tato možnost byla zvolena 4x. Z tohoto zjištění lze vyvodit závěry, že studenti maturitního ročníku volí raději jiné obory na vysoké škole než absolventi, kteří z větší části pokračovali v oboru, který vystudovali na střední škole.

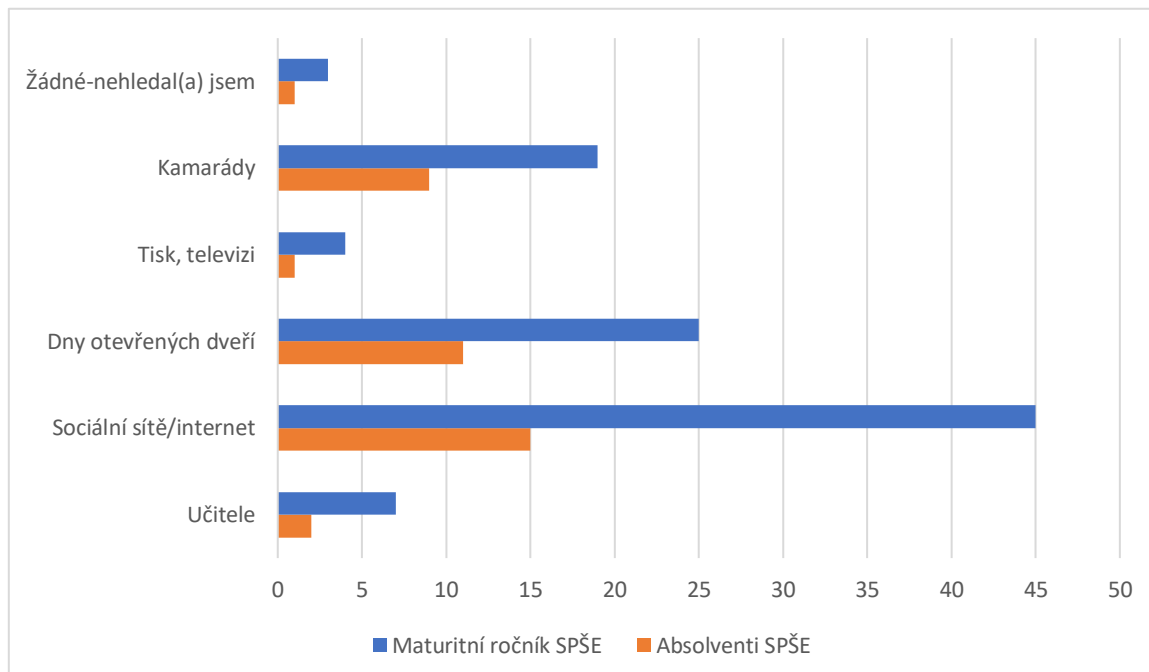
Studenti maturitního ročníku Střední průmyslové školy elektrotechnické uvedli, že podávají přihlášky také na následující fakulty:

- „*Sociálněvědecké.*“
- „*Mezinárodní vztahy.*“

➤ „Politologii.“

Využívané zdroje při vyhledávání informací

Obr. 18: Využívané zdroje při vyhledávání informací

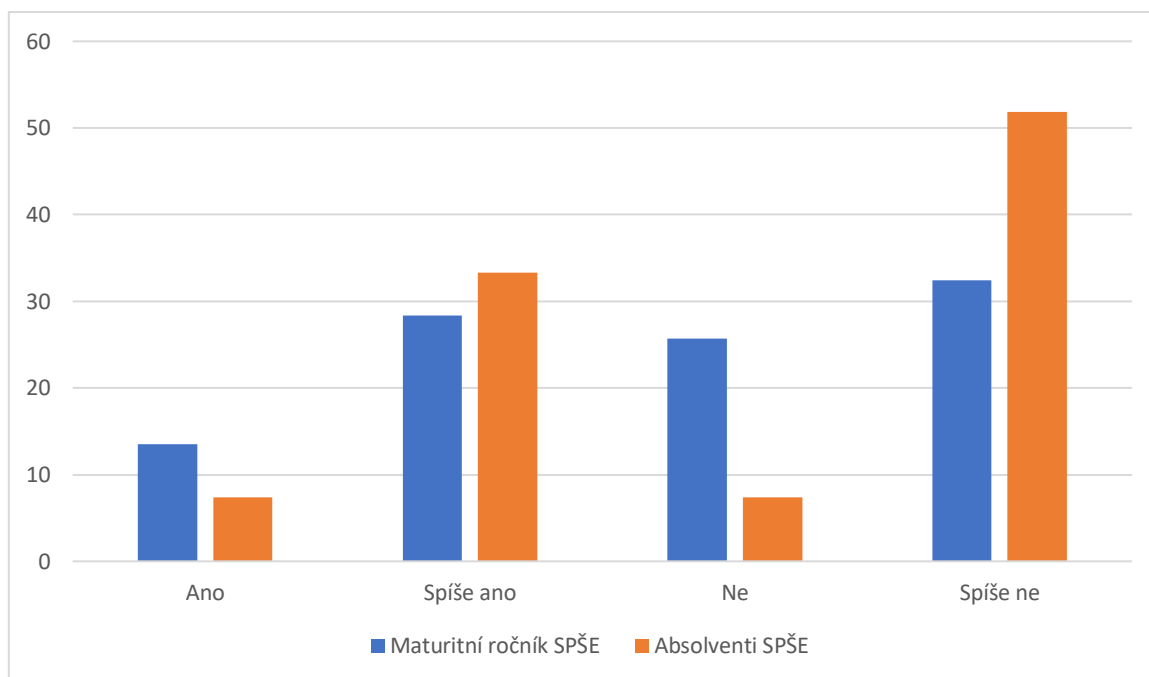
Zdroj: vlastní zpracování, 2022

U této otázky se odpovědi studentů maturitního ročníku a absolventů Střední průmyslové školy elektrotechnické shodovaly. Možnost „sociální sítě/internet“ byla nejčastěji zvolená odpověď jak u studentů maturitního ročníku, tak i u bývalých absolventů. Dny otevřených dveří byly druhou nejčastěji zvolenou odpovědí taktéž u obou skupin. Možnost „kamarády“ zvolili studenti a absolventi jako třetí nejpočetnější odpověď.

Následuje skladba otázek, která byla zařazena do sekce „Společná část“. Tato část byla určena jak pro studenty, kteří mají v plánu pokračovat na vysoké škole, tak i pro studenty, kteří na vysokou školu pokračovat nechtějí. Tato část byla také určena i pro absolventy Střední průmyslové školy elektrotechnické.

Představa o budoucím povolání

Obr. 19: Představa o budoucím povolání (v %)

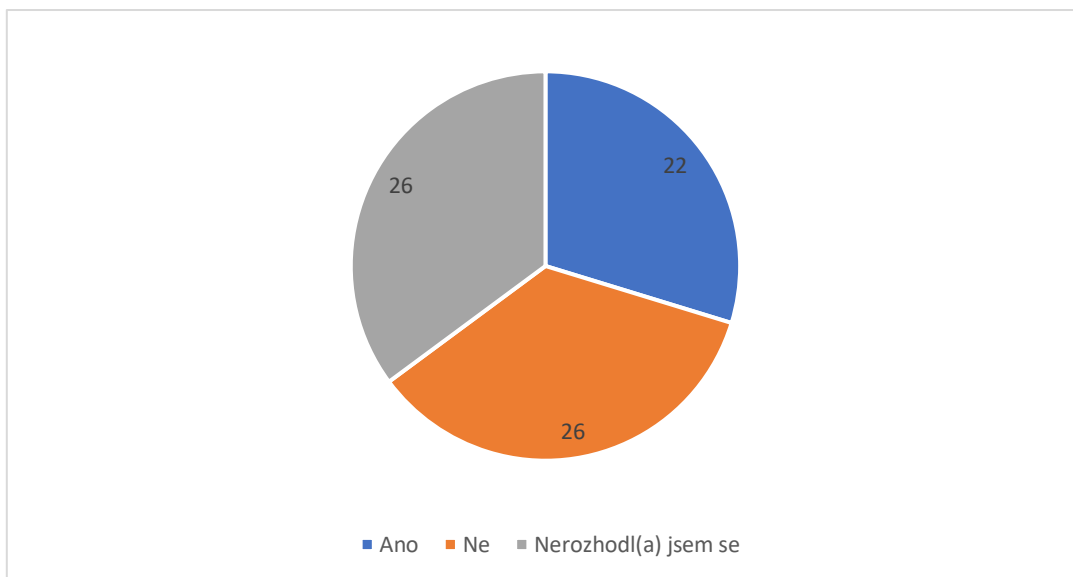

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Studenti maturitního ročníku, stejně tak jako absolventi, spíše neměli jasně ucelenou představu o svém budoucím povolání. Tyto výsledky navazují na data získaná v otázce „*Studium stejného oboru jako na střední škole*“, kde byl zmíněn úsudek, z jakého důvodu se studenti rozhodnou pro studium odlišného oboru. Možnost „*spíše ano*“, zvolilo 28,38 % studentů maturitního ročníku a 33,33 % absolventů. Zde lze vyvodit závěr, že tato představa je čistě individuální a závisí tak na každém jedinci. Někteří jedinci mají již jasnou představu o svém budoucím povolání a jiní stále hledají, kam by se jejich následující cesty mohly ubírat.

Návaznost na studovaný obor na střední škole

Obr. 20: Návaznost na studovaný obor na střední škole - studenti maturitního ročníku

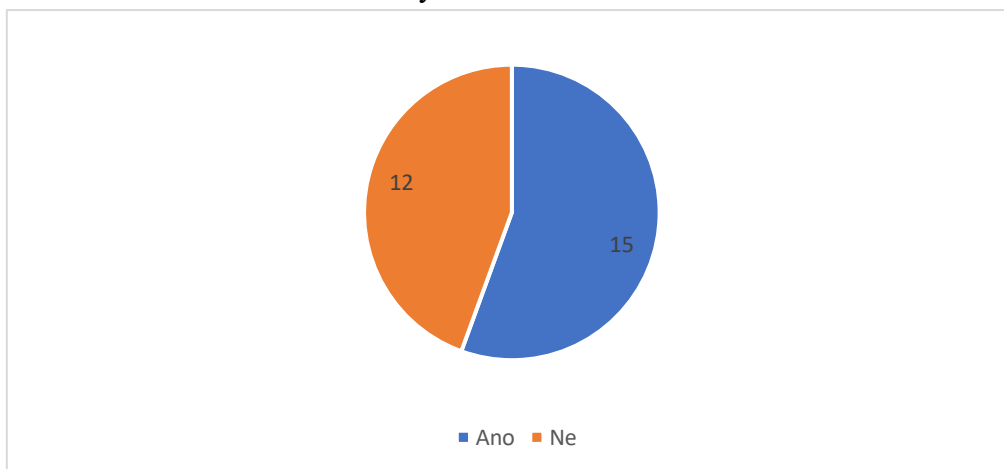

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Následující odpovědi jsou dosti vyrovnané. Většina maturantů byla ale pro možnost, kdy nechtějí svůj profesní život rozvíjet v oboru, který studovali na střední škole – tato možnost byla zvolena 26x. 22 studentů maturitního ročníku chce na trh práce vstoupit s jasnou vidinou uplatnění ve stejném oboru, který studovali. 26 studentů se stále ještě nerozhodlo.

Návaznost na studovaný obor na střední škole

Obr. 21: Návaznost na studovaný obor na střední škole - absolventi

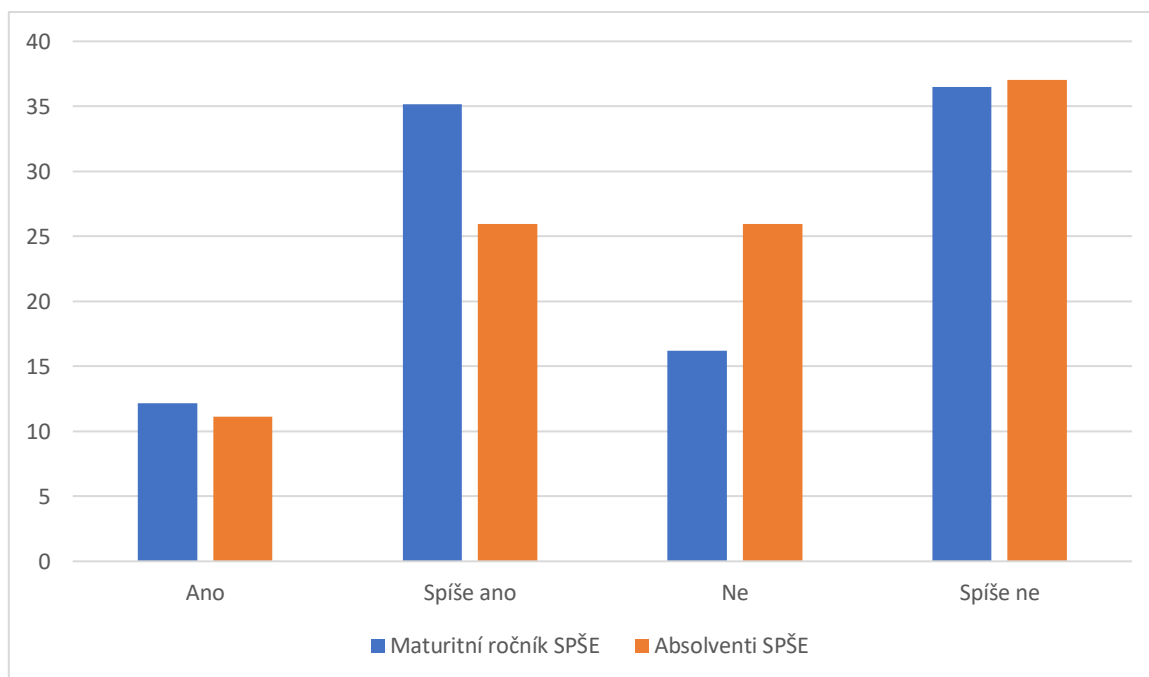

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

15 absolventů uvedlo, že profesně působí ve stejném oboru, který vystudovalo. 12 absolventů působí momentálně v jiném oboru, než který vystudovalo.

Vědomosti a dovednosti nabyté v průběhu studia na SŠ

Obr. 22: Vědomosti a dovednosti nabyté v průběhu studia na SŠ (v %)

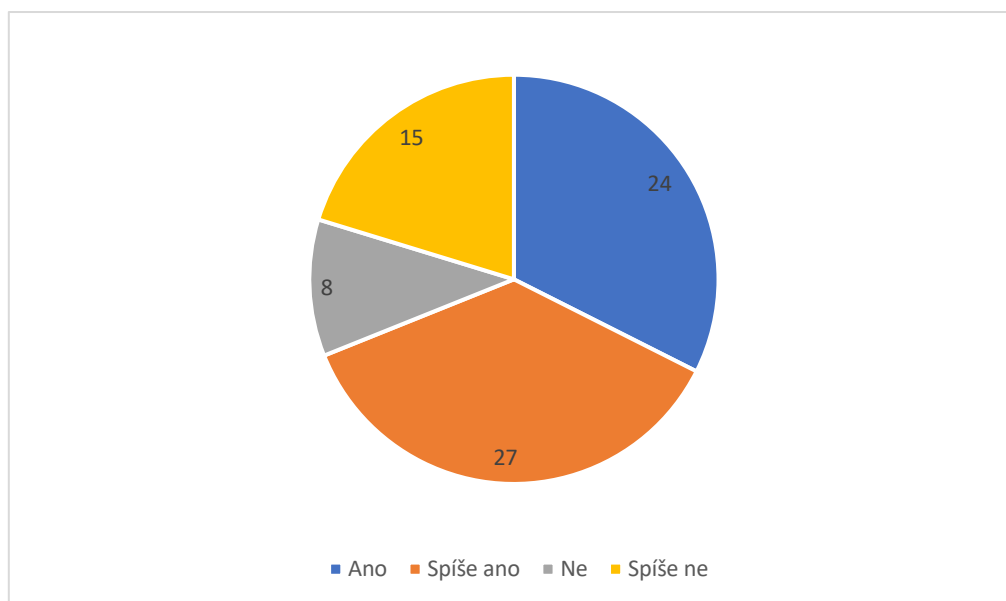
Zdroj: vlastní zpracování, 2022

V následujícím grafu si lze povšimnout různorodých odpovědí mezi studenty maturitního ročníku a bývalých absolventů, konkrétně v možnostech „spíše ano“ a „spíše ne“. Absolventi se shodli na tom, že vědomosti a dovednosti, které nabyly při studiu střední školy byly spíše nedostačující – toto uvedlo 37,03 % absolventů. 25,93 % absolventů uvedlo, že získané vědomosti a dovednosti byly pro jejich budoucí povolání nedostačující, stejné procento absolventů poté uvedlo, že získané vědomosti byly spíše dostačující. Absolventův dojem z nedostatečného získání užitečných dovedností může být zapříčiněn tím, že někteří absolventi v předchozí otázce uvedli, že působí v jiném oboru, než který vystudovali. Absolventova odbornost se tak na základě změny oboru může lišit.

Odpovědi „spíše ne“ a „spíše ano“ jsou u studentů maturitního ročníku velmi vyrovnané. První možnost – „spíše ne“, zvolilo 36,49 % studentů, možnost „spíše ano“ zvolilo 35,14 % studentů. Pouze 12,16 % studentů je přesvědčeno o tom, že nabyté vědomosti a dovednosti jim k budoucímu povolání postačí, z tohoto lze vyvodit, že studenti, kteří již vědí, v jakém oboru by byli rádi zaměstnaní považují získané vědomosti a dovednosti za dostačující.

Uplatnění v praxi

Obr. 23: Uplatnění v praxi

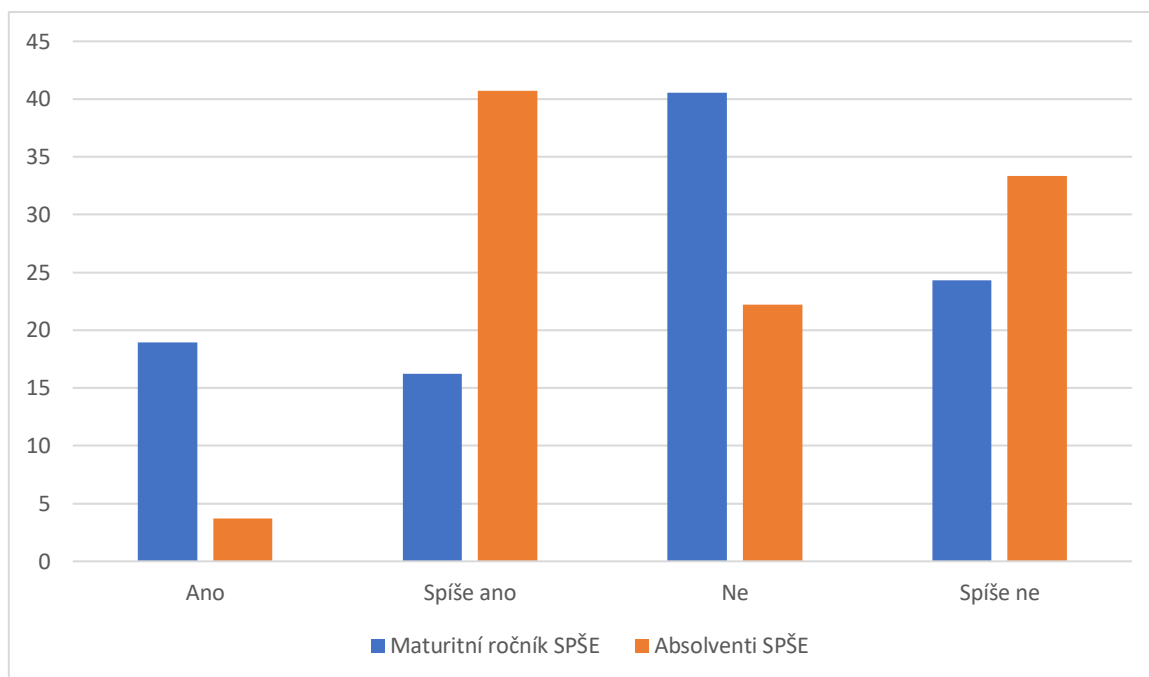

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Tato otázka byla určena pouze pro studenty maturitního ročníku. 27 studentů se domnívá, že má v praxi spíše co nabídnout, 24 studentů je přesvědčeno, že má v praxi svým zaměstnavatelům co nabídnout. 15 studentů uvedlo, že spíše nemají v praxi co nabídnout a 8 studentů si myslí, že nemají vůbec co nabídnout. Takto získaná data lze spojit s faktem, že se Střední průmyslová škola snaží svým studentům přiblížit co nejvíce praktickou výuku, kdy studenti druhých a třetích ročníků absolvují povinné 14 denní praxe. Pomocí tohoto zapojení studentů do praxe lze zajistit reálný přehled pracovního prostředí, kdy daný jedinec přijde do kontaktu s praktickými dovednostmi.

Povinné praxe

Obr. 24: Povinné praxe (v %)

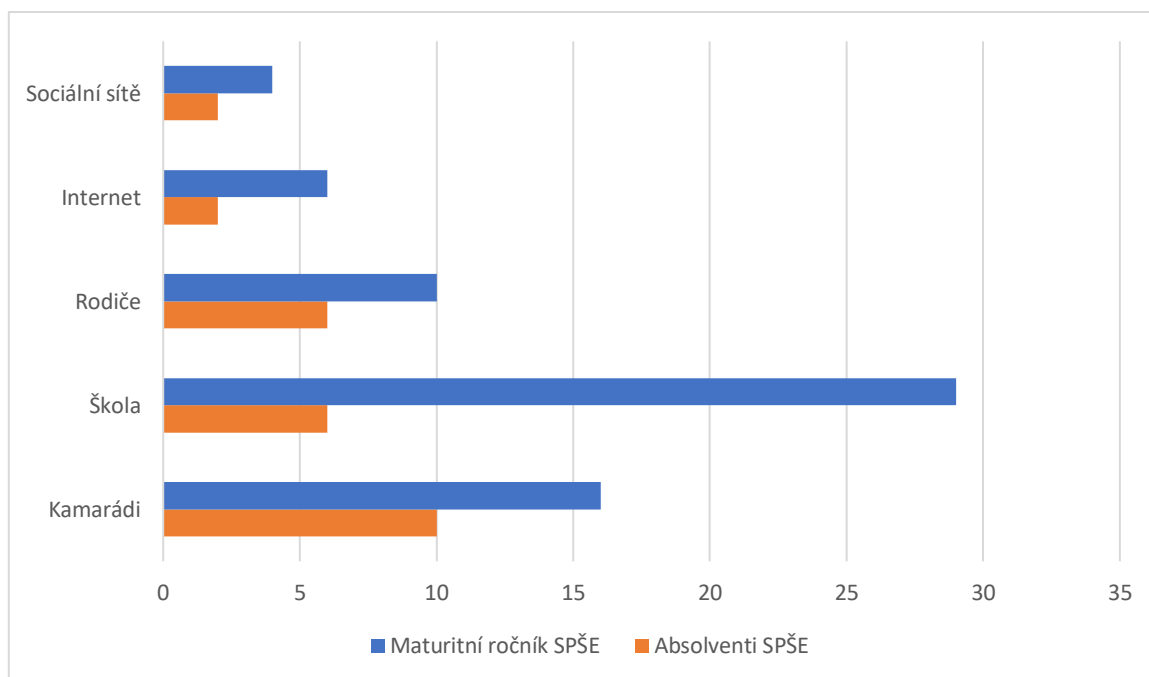

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Jak již bylo výše zmíněno, studenti druhých a třetích ročníků na Střední průmyslové škole elektrotechnické absolvují povinné 14 denní praxe. Z důvodu pandemie nemoci COVID-19 v roce 2021/2022 povinné praxe nebyly. Získané odpovědi z řad studentů maturitního ročníku byly tedy tímto faktem lehce zkreslené, neboť studenti absolvovali pouze jeden turnus povinných praxí, a to ve druhém ročníku. 40,54 % studentů uvedlo, že jim praxe žádný přínos nepřinesly, 24,32 % studentů se shodlo, že jim povinné praxe spíše žádné dovednosti ani vědomosti navíc nepřinesly. 18,92 % studentů potvrdilo, že pro ně byly povinné praxe přínosem a 16,22 % studentů uvedlo, že praxe pro ně byly spíše přínosem. 40,74 % absolventů se domnívá, že povinné praxe pro ně měly spíše pozitivní přínos, 33,34 % absolventů uvedlo, že pro ně povinné praxe spíše nebyly přínosné.

Informace o povinné praxi

Obr. 25: Informace o povinné praxi

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

V důsledku pandemie COVID-19 žáci druhých a třetích ročníků přišly o povinné praxe. Studenti maturitního ročníku Střední průmyslové školy elektrotechnické uvedli u této otázky i následující odpovědi:

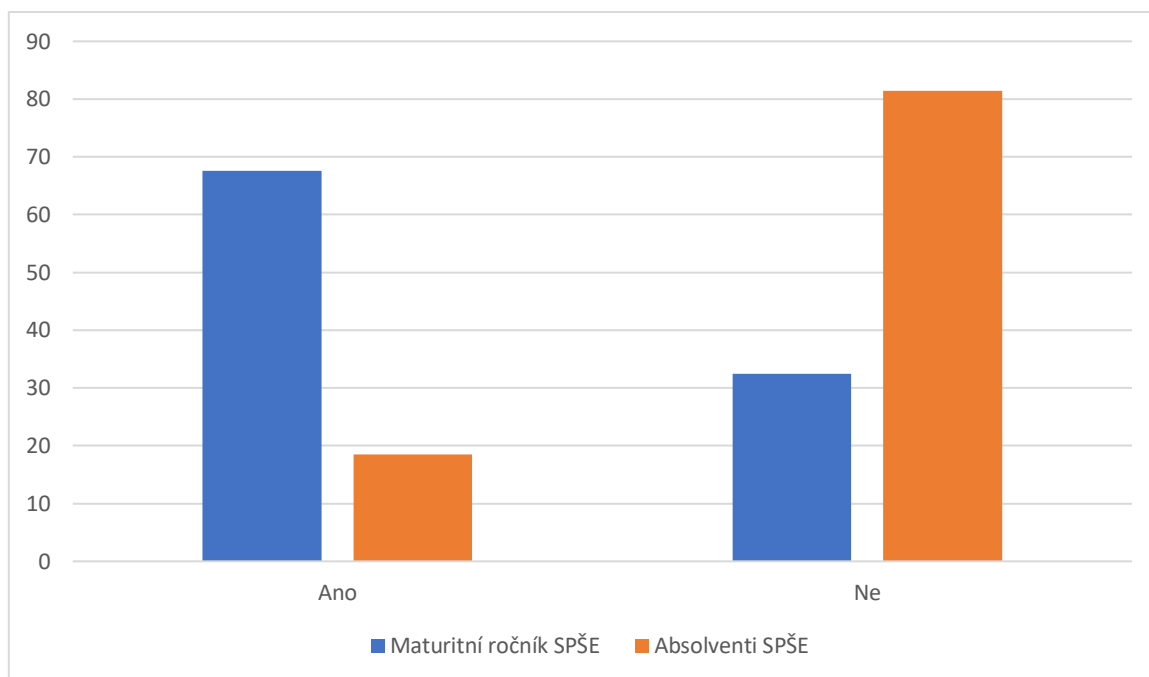
- „Neměla jsem praxe.“
- „Povinnou praxí jsem bohužel neprošel, covid přerušil termín, kdy jsem měl být ve firmě.“
- „Kvůli covidu jsem neměl praxe.“
- „Neměli jsme praxe (covid).“

Absolventi se nejčastěji dozvídali o povinných praxích skrze své přátele, školu a rodiče. Pouze v omezeném množství vyhledávali informace o praxích na internetu a sociálních sítích.

Studenti maturitního ročníku získali informace nejčastěji ze školy, od kamarádů a rodičů.

Setrvání v dané firmě i po praxi

Obr. 26: Setrvání v dané firmě i po praxi (v %)

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Po povinných praxích zůstávalo v dané firmě 67,57 % studentů maturitního ročníku a 18,52 % absolventů na jakýkoliv typ dohody. Z tohoto výsledku lze usuzovat, že se firmy o studenty ze Střední průmyslové školy zajímají a je v jejich zájmu, aby si studenty ve firmě udrželi a na danou pozici, či obor je prakticky zaučily.

Obor momentálního působení

Absolventi Střední průmyslové školy elektrotechnické měli ve společné části taktéž vygenerovanou otevřenou otázku „*V jakém oboru momentálně působíte?*“. Tato otázka byla určena pro potřeby zmapování, kde daní absolventi skončili a zda jejich zaměstnání koresponduje s vystudovaným oborem na Střední průmyslové škole elektrotechnické.

Získané odpovědi jsou zaneseny do následující tabulky:

Tabulka 4: Obory působení

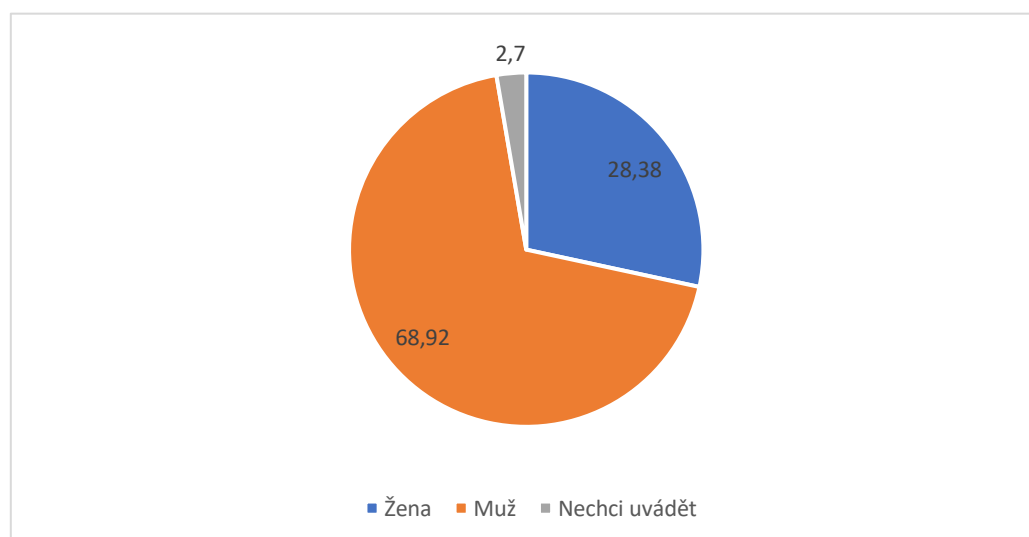
Obor	Počet
Zatím nepracuji - studuji	5
Elektrotechnika	13
Kabelářský průmysl	1
Bankovníctví	2
Montáž 3D tiskáren	2
Pojišťovnictví	1
Finance	1
Logistika	1
Servis vozidel MHD	1

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Absolventi Střední průmyslové školy se nejčastěji pohybují v oboru, který vystudovali – Elektrotechnika – 13 odpovědí. 5 respondentů uvedlo, že stále ještě studuje. V oboru bankovníctví se pohybují 2 respondenti, v oboru financí 1 respondent.

Pohlaví respondentů

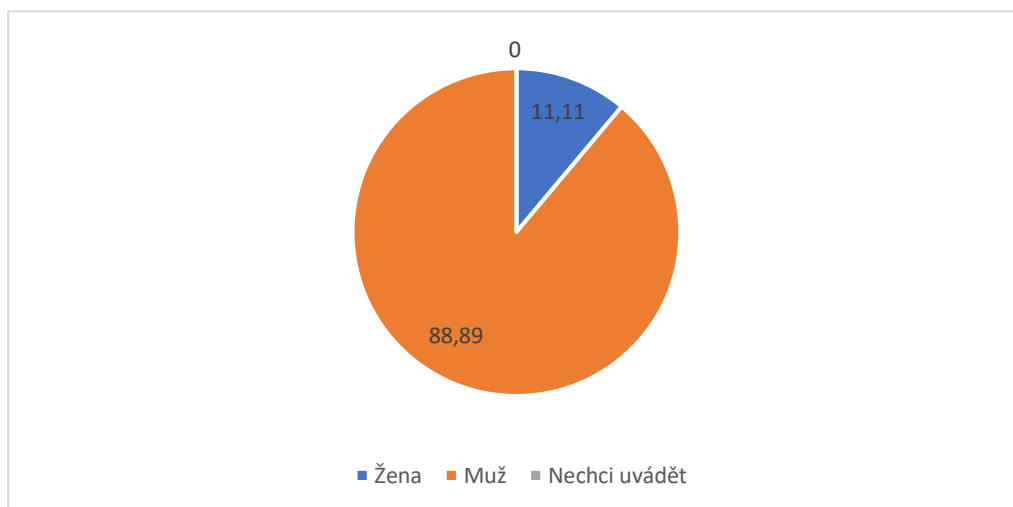
Obr. 27: Pohlaví studentů maturitního ročníku (v %)

Zdroj: vlastní zpracování

Pohlaví respondentů

Obr. 28: Pohlaví absolventů SPŠE (v %)

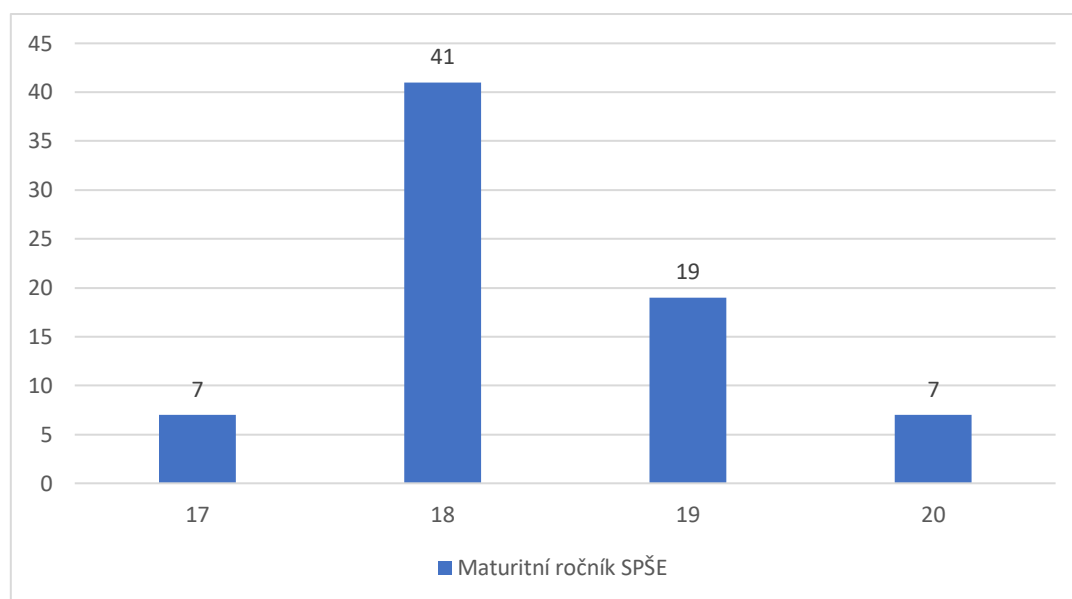
Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Jak lze z následujících grafů vyčíst, respondenty maturitního ročníku Střední průmyslové školy elektrotechnické byli z větší části muži – 68,92 %, ženy 28,38 %, své pohlaví nechtělo uvádět 2,7 % respondentů. Lze tedy tvrdit, že obory zaměřené na elektrotechniku nestudují pouze muži, ale čím dál více tyto obory studují i ženy. Obory elektrotechniky nejsou pouze genderově dané.

Poměr pohlaví u absolventů je 88,89 % mužů a 11,11 % žen. Z takto získaných dat lze soudit, že v případě absolventů nebyl výskyt žen na tomto oboru tak běžný, jako v případě studentů maturitního ročníku. Ženy se u technicky zaměřených oborů nejvíce obávají matematiky a fyziky (Novinky, 2015). Dle vývoje pohlaví lze tvrdit, že tyto obavy u žen již pomalu opadávají.

Věk respondentů

Obr. 29: Věk respondentů maturitního ročníku SPŠE

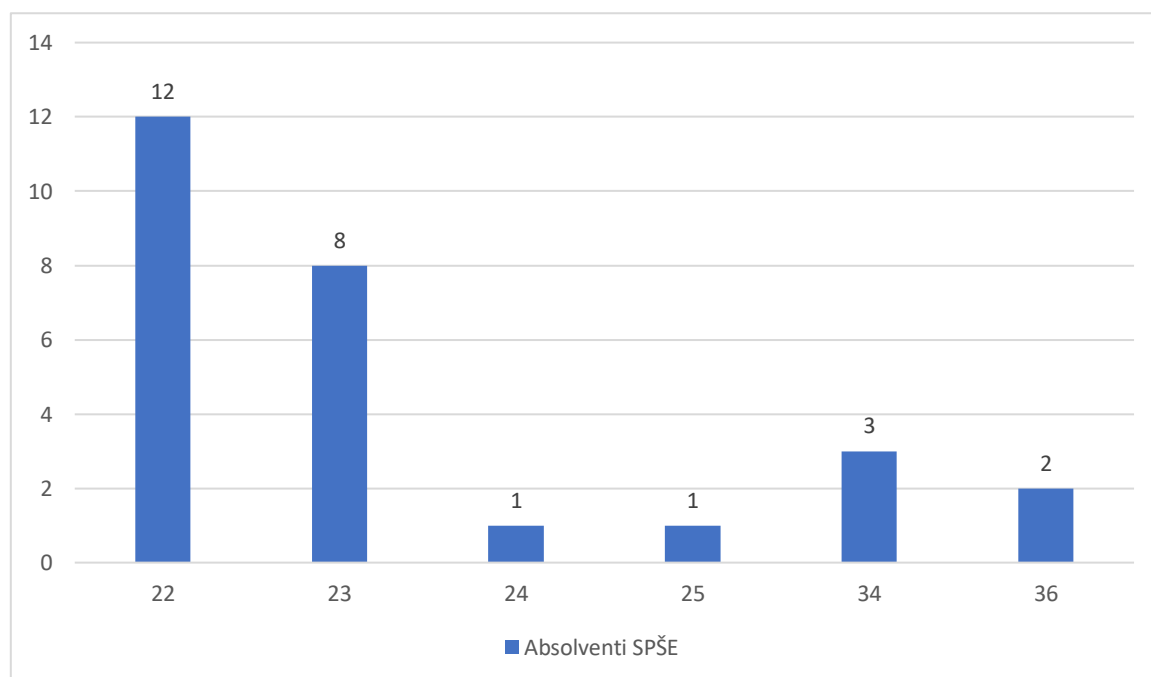

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Respondenty byli nejčastěji lidé ve věku 18 let.

Věk respondentů

Obr. 30: Věk respondentů, kteří již absolvovali SPŠE

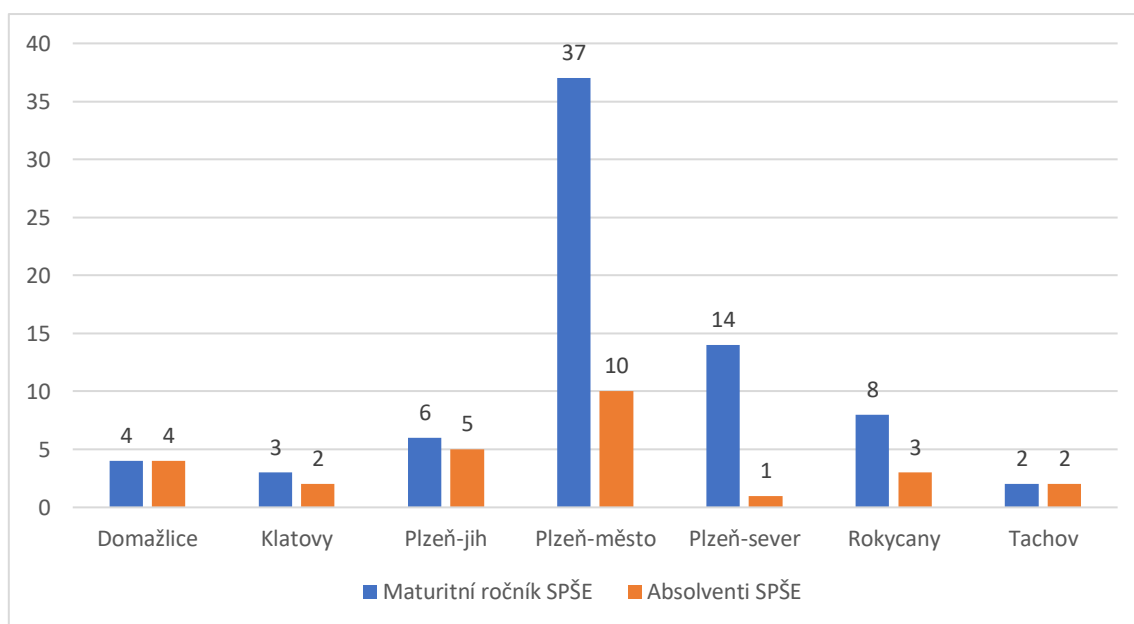

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Absolventům, kteří vyplnili tento dotazník bylo nejčastěji 22 let, druhou nejvíce početnou skupinkou byli absolventi, kterým bylo 23 let, poslední věkový okruh byl složen z respondentů ve věku 34 let.

Okres

Obr. 31: Okres, ze kterého pocházejí respondenti

Zdroj: vlastní zpracování, 2022

Nejvíce dotazovaných pochází z okresu Plzeň-město. Pravděpodobně to je tím, že Střední průmyslová škola elektrotechnická se nachází v okrese Plzeň-město. Konkrétně je z tohoto okresu 37 studentů maturitního ročníku. 14 studentů maturitního ročníku pochází z okresu Plzeň-sever a 8 studentů dojíždí z okresu Rokycany. Z Tachova, Domažlic a Klatov pochází dohromady 9 studentů.

Absolventi pocházeli nejčastěji z okresu Plzeň-sever – tento okres uvedlo 10 bývalých absolventů, dále z okresu Plzeň-jih – 5x, z Domažlic – tento okres zazněl 4x, z Rokycan – 3x, z Tachova – 2x a z okresu Klatovy – 2x.

Studenti maturitního ročníku Střední průmyslové školy elektrotechnické uvedli taktéž, že pocházejí i z jiných měst, např. zazněla následující města:

- „Hranice u Aše – Karlovarský kraj.“
- „Karlovarský kraj.“ – uvedeno 3x
- „Beroun.“
- „Jindřichův Hradec.“

➤ „Praha.“

Jak je ze získaných dat patrné, studenti či absolventi pocházeli i z jiných částí republiky. Střední průmyslová škola elektrotechnická disponuje také v areálu domovem mládeže. Domov mládeže – s ubytovací kapacitou 722 míst – je jedním z největších zařízení svého druhu v ČR. Jeho základní část tvoří dvě výškové budovy, v nichž je pro ubytování žáků vyčleněno 20 podlaží (SPŠE, 2022). Pokud se tedy daný jedinec rozhodne studovat právě na této střední škole je možné využít ubytování v domově mládeže v blízkosti střední školy.

4.5 Profil studenta Střední průmyslové školy elektrotechnické

Studentem Střední průmyslové školy elektrotechnické je muž ve věku 18 let. Student pochází z Plzeňského kraje, konkrétně z okresu Plzeň-město. Student plánuje pokračovat v jiném oboru než v tom, který vystuduje na střední škole, domnívá se, že dovednosti a vědomosti, které získal při studiu střední školy jsou dostačující k jeho budoucímu povolání. O povinných praxích se student nejčastěji dozvídá ze školy, tyto praxe nejsou pro studenta přínosem. Student v dané firmě či instituci dále nezůstává a to na žádný typ dohody.

Studentův otec dosáhl nejvyššího vzdělání „vyučen“, v případě matky je nejvyšší dosažené vzdělání středoškolské. Po ukončení střední školy student pokračuje na vysoké škole.

Student po maturitní zkoušce plánuje studovat jiný obor, než ten, který studoval na střední škole. K pokračování studia na vysoké škole ho především motivuje: vlastní motivace, vidina lepšího uplatnění na trhu práce a studentský život. Při výběru vysoké školy student nejčastěji zohledňuje následující body: daný zájem o studovaný obor, možnost získání zaměstnání po studiu a samotné získání vysokoškolského titulu. Student podal přihlášku na Západočeskou univerzitu v Plzni, nejčastěji na ekonomické obory. Při vyhledávání informací o vysoké škole student nejčastěji využíval sociální sítě, dny otevřených dveří a informace od kamarádů.

Nejčastějším důvodem, kdy student nemá v plánu pokračovat na vysoké škole je finanční nezávislost.

4.6 Shrnutí výsledků dotazníkového šetření u absolventů

Absolventem Střední průmyslové školy elektrotechnické je nejčastěji muž. Nejčastěji pochází z Plzeňského kraje, konkrétně z okresu Plzeň-město. Absolvent působí v oboru, který vystudoval na střední škole a v současné chvíli působí v oboru elektrotechnika, ať už jako elektromechanik, revizní technik, či jako elektrikář. V rámci elektrotechniky se také podílí na výrobě kolejových vozidel, či se zabývá montáží 3D tiskáren.

Nejvyšší dosažené vzdělání v případě absolventova otce je středoškolské vzdělání, v případě matky také středoškolské vzdělání. Po studiu střední školy absolvent pokračoval na vysoké škole.

Absolvent, který pokračoval ve studiu na vysoké škole si vybral stejný obor, jako obor, který studoval na Střední škole. Absolventa nejvíce k následujícímu studiu motivovala vidina lepšího uplatnění na trhu práce, vlastní motivace a studentský život. Při výběru vysoké školy absolventa nejvíce ovlivnila následující kritéria: zájem o obor, možnost získání zaměstnání po studiu, získání titulu či také vzdálenost od domova. Absolvent podával přihlášku nejčastěji na Západočeskou univerzitu v Plzni, ojediněle také na ČVUT či ČZU v Praze, konkrétně na technické fakulty.

Absolvent, který se rozhodl pro ukončení studia uváděl nejčastější důvod finanční nezávislost.

4.7 Zhodnocení připravenosti absolventů Střední průmyslové školy elektrotechnické na vstup na trh práce

Z analýzy studovaných oborů na Střední průmyslové škole elektrotechnické a z dat získaných pomocí dotazníkového šetření lze usuzovat, že studenti jsou vybaveni praktickými dovednostmi a znalostmi, které mohou na trhu práce využít. Studenti mají v rámci studia na střední škole ve druhém a třetím ročníku povinné čtrnáctidenní praxe v jimi zvolené firmě či instituci. Dle výsledků studentům povinné praxe žádný přínos nepřinesly. Pouze 26 studentů uvedlo přínosnost daných praxí. Student se v každém případě ocitl v reálném pracovním prostředí a získal tak ucelený přehled o fungování v dané firmě.

Za specifické lze považovat zrušení povinných praxí pro studenty maturitního ročníku, kteří měli z důvodu pandemie nemoci COVID-19 povinné praxe zrušené. Studenti tudíž přišli o povinné praxe ve druhém ročníku a absolvovali tak za své studium pouze jednu čtrnáctidenní praxi. Absolventi se o daných praxích dozvídali nejčastěji ze strany školy. Škola studentům poskytuje možnost navázání spolupráce s firmami prostřednictvím akce **Otevíráme dveře vzdělání**. Tato akce má za cíl studentům představit dané firmy, které jeví o mladé absolventy či ještě studenty Střední průmyslové školy elektrotechnické zájem. A zároveň tato akce firmám pomáhá se více zviditelnit, či vyhledat vhodné brigádníky a zaměstnance. Dané firmy mají v prostorách Střední průmyslové školy elektrotechnické umístěné své stánky, ve kterých se studenti mohou u zástupců firem informovat o možnostech brigády, spolupráce či právě povinných praxích. Mezi firmy, které se akce zúčastňují patří např.: Daikin Industries Czech Republic s. r. o., Valeo Autoklimatizace k. s., Elfetex spol. s r.o a další. Např. 7. ročníku akce Otevíráme dveře vzdělání, který se konal 24. 10. 2019, se zúčastnilo 64 vystavovatelů. Nejvíce zastoupené zde byly výrobní společnosti z oblasti IT a elektrotechniky. Návštěvníci ale mohli v prostorách Střední průmyslové školy elektrotechnické navštívit i expozice technických fakult VŠ, Vyšší odborné školy nebo kariérního poradce. Z dat získaných z výsledků ankety pro žáky Střední průmyslové školy elektrotechnické vyšlo najevo, že žáci hodnotí tuto akci celkovou známkou 1,74 a jsou si tak vědomi přínosu této akce při hledání budoucího zaměstnání či také nasměrování v budoucím studiu (Procházková, 2019).

Po povinných praxích zůstávalo v dané firmě 26 studentů maturitního ročníku a 5 absolventů. Je tedy zřejmé, že se firmy o studenty ze Střední průmyslové školy zajímají

a je v jejich zájmu, aby si studenty, kteří ve firmě povinné praxe plní, udrželi a na danou pozici či obor je prakticky zaučily.

4.8 Návrh opatření vedoucí ke zlepšení postavení absolventů na trhu práce

Z hlediska zajištění připravenosti studentů na trh práce se Střední průmyslová škola elektrotechnická snaží svým studentům poskytnout ucelený přehled firem, které by o možnou spolupráci s absolventy jevily zájem. Z tohoto pohledu mohou absolventi vstoupit na trh práce připravení a získat tak možnou pozici v oboru ihned po studiu. Z dat získaných z dotazníkového šetření lze navrhnout opatření, které by vedlo k větší informovanosti studentů o možnostech jejich budoucího uplatnění.

Vhodné opatření, které by se v tomto případě nabízelo by bylo založení Klubu absolventů. V rámci Klubu absolventů by probíhala různá setkání zástupců školy s registrovanými absolventy, řešilo by se, jak se může nastavit případná spolupráce mezi SPŠE a jinými firmami. S tím by souvisely i možné návštěvy ve firmách absolventů a současné stínování managementu vrcholových firem. V budoucnu by se tak popř. mohli i absolventi zapojit do výuky a motivačních přednášek pro studenty. Cílem Klubu absolventů by bylo i nadále udržovat s absolventy společné pouto a být s nimi v kontaktu. Zároveň by Klub absolventů sdružoval absolventy, nynější i dřívější učitele ke kulturním, publikačním a osvětovým činnostem, které by vedly k udržení vztahů jeho členů navzájem i jejich vztahu ke studiu. Účastníci Klubu absolventů by byli přidáni do interní databáze absolventů, pomocí které by jim žádná novinka neutekla. V rámci Klubu absolventů by se registrovaní absolventi podíleli i na samotném chodu Střední průmyslové školy elektrotechnické. Absolventi by tak studentům mohli poskytnout odborné přednášky nabyté znalostmi získaných z praxe, seznámili by je s různými formami spolupráce s partnerskými firmami, a případně by upozornili na zajímavé poznatky a připomínky z praxe při zpracovávání studentského projektu „Střední odborná činnost“.

Zavedení Klubu absolventů by bývalým studentům zjednodušilo vstup na trh práce. Vstup na trh práce by byl zjednodušen prostřednictvím poskytnutých praktických rad a znalostí ze stran registrovaných členů, kteří prošli stejným systémem a mají tak nejaktuálnější informace a zkušenosti z průběhu vstupu na trh práce.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo popsat profil absolventa Střední průmyslové školy elektrotechnické, zhodnotit připravenost absolventů na vstup na trh práce a následně navrhnout opatření, které by vedlo ke zlepšení postavení absolventů na trhu práce.

Teoretická část byla zaměřena na trh práce a jevy, ke kterým zde dochází. Kapitola číslo 2 byla poté detailně věnována nezaměstnanosti, formám nezaměstnanosti a jejím možným dopadům. V teoretické části byla dále rozebrána státní politika zaměstnanosti, která je úzce spjatá s Ministerstvem práce a sociálních věcí České republiky a územními orgány práce, tj. úřady práce, jejichž sídla a územní obvody jsou totožné s okresními úřady, které působí v České republice. Tyto instituce a celky byly v této části taktéž stručně představeny. Dále byly zmíněny příklady pomoci, které úřady práce poskytují svým občanům. A to zejména při volbě povolání či při výběru škol. Uvedeny zde byly příspěvky, které může zaměstnavatel v případě zaměstnávání absolventů pobírat. Rozebrána zde byla současná situace na trhu práce. Kdy byl zjištěn meziměsíční nárůst nezaměstnaných ve všech sedmi okresech Plzeňského kraje, nejvíce pak v okresech Klatovy a Tachov.

V praktické části byla zprvu představena vybraná střední škola – Střední průmyslová škola elektrotechnická v Plzni a obory studia, ze kterých si uchazeč může vybrat. Zmíněna zde byla také možnost navazujícího studia na Vyšší odborné škole, která se nachází ve stejném prostoru jako Střední průmyslová škola elektrotechnická. Praktická část byla zaměřena na analýzu problémů, se kterými se současní studenti maturitního ročníku Střední průmyslové školy elektrotechnické musejí vypořádávat. Pro účely bakalářské práce bylo ke zjištění problémů využito kvantitativní metody dotazníkového šetření. Pomocí dotazníkového šetření byli osloveni jak bývalí absolventi, tak současní studenti maturitního ročníku. A to z důvodu porovnání odpovědí mezi dvěma různými věkovými kategoriemi. V praktické části bylo zkoumáno, z jakých důvodů se studenti a absolventi rozhodli po studiu pokračovat v navazujícím studiu na vysoké škole, či z jakého důvodu se rozhodli pro vstup na trh práce. Současně byla zjišťována připravenost absolventů na vstup na trh práce. U bývalých absolventů se vyskytla otázka na momentální profesní působení. Pomocí této otázky bylo zjištěno, zda se absolventi pohybují v oboru, který vystudovali na střední škole či nikoliv. Z výsledků byla taktéž zhodnocena připravenost absolventů vybrané střední školy ke vstupu na trh práce.

Seznam použitých zdrojů

- Brožová, D. (2003). *Společenské souvislosti trhu práce*. SLON.
- Cudziková, Š. (2021). *Nezaměstnanost*. Vovcr.
<https://www.vovcr.cz/odz/ekon/436/page18.html>
- Český statistický úřad. (n.d.). *Obecná míra nezaměstnanosti v regionech soudržnosti a krajích – roční průměr*. Dostupné 25. 3. 2022 z
<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ZAM06&z=T&f=TABULKA&katalog=30853&str=v95#w=>
- Doležalová, G. (2014). *Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol – šetření v kvartérním sektoru*. Národní ústav pro vzdělávání.
- Duková, I., Duka, M., & Kohoutová, I. (2013). *Sociální politika*. Grada Publishing.
- Ekonomika snadno a rychle. (2006). *Ekonomické otázky – 7. odměňování*.
https://ekonomika-snadno.estranky.cz/clanky/ekonomicke-otazky/7_-odmenovani.html
- Gola, P. (2005). *Dlouhodobá nezaměstnanost a její dopady*. FinExpert.
<https://finexpert.e15.cz/dlouhodobá-nezamestnanost-a-jeji-dopady>
- Gondorčín, M. (2022). *Aktuální informace z trhu práce v Plzeňském kraji – leden 2022*. Pakt zaměstnanosti Plzeňského kraje. <https://www.pzpk.cz/aktuality/aktualni-informace-z-trhu-prace-v-plzenskem-kraji-leden-2022/>
- Hlad'o, P. (2020). *Kariérová adaptabilita: její podoby, proměny, souvislosti a role v životě mladých dospělých procházejících středním odborným vzděláváním*. Masarykova univerzita.
- Holman, R. (2016). *Ekonomie* (6. vyd.). C. H. Beck.
- iRozhlas. (2020). *„Výpalné pro vládu.“ Pendleři protestovali ve Folmavě proti povinným testům na koronavirus*. https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/pendleri-protest-folmava-domazlicko-nemecko-policie_2005011627_kro
- Jindra, V. (n.d.) *Nabídka práce a trh práce*. Edu.UHK.
https://edu.uhk.cz/~jindrvo1/files/miek1/texty/10_Nabidka_prace_a_trh_prace.pdf
- Jurečka, V., Kolcunová, E., Macháček, M., Paličková, I., Spáčilová, L., & Wroblowský, T. (2017). *Makroekonomie 3., aktualizované a rozšířené vydání*. Grada Publishing.
- Kohout, O. (2014). *Nezaměstnanost v České republice a v členských státech EU*. [Závěrečná práce, Zastoupení Jihočeského a Královéhradeckého kraje v Bruselu.
https://rif.kr-kralovehradecky.cz/assets/krajeveu/staz/zav-prace/Nezamestnanost--v-CR-a-clneskych-statech-EU_1.pdf
- Kotýnková, M., & Němec, O. (2003). *Lidské zdroje na trhu práce*. Professional Publishing.
- Kuchař, P. (2007). *Trh práce*. Karolinum.
- Langová, J. (2019). *Gap year pod lupou: Může vám rok volna prospět?* Studenta.cz.
<https://www.studenta.cz/work/studium/gap-year-pod-lupou-muze-vam-rok-volna-prospet/r~33cffb3e3ff711e98a200cc47ab5f122/>
- Mareš, P. (2002). *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Sociologické nakladatelství.

- Martincová, M. (2002). *Nezamestnanosť ako makroekonomický problém*. IURA EDITION.
- Mertlová, E. (2021). *Kraj udržuje nízký počet nezaměstnaných*. Plzeňský kraj. <https://www.plzensky-kraj.cz/kraj-udrzuje-nizky-pocet-nezamestnanych>
- Mladá fronta. (n.d.). *Trh práce a nezaměstnanost*. finance.cz. <https://www.finance.cz/makrodata-eu/trh-prace/nezamestnanost/>
- MPSV. (2004). *Státní politika zaměstnanosti*. Business Info. <https://www.businessinfo.cz/navody/statni-politika-zamestnanosti/>
- Musil, P., Fuchs, K., Franc, A., & Grigarčíková, Š. (2008). *ekonomie*. Aleš Čeněk.
- Novinky. (2015). *U žen podle studie převažují obavy z technických oborů*. <https://www.novinky.cz/veda-skoly/clanek/u-zen-podle-studie-prevazuji-obavy-z-technicky-oboru-37546>
- Procházková, P. (2019). *ODV 2019 – výsledky ankety pro žáky školy*. SPŠE Plzeň. <https://odv.spseplzen.cz/wp-content/uploads/2019/11/ODV2019-hodnocen%C3%AD-%C5%BE%C3%A1k%C5%AF.pdf>
- Průcha, J., Walterová, E., & Mareš, J. (2003). *Pedagogický slovník*. Portál.
- Samuelson, Paul, A. (2010). *Ekonomie* (19. vyd.). NS Svoboda.
- Střední průmyslová škola elektrotechnická. (2017). *Historie školy*. <https://www.spseplzen.cz/o-skole/historie-skoly/>
- Střední průmyslová škola elektrotechnická. (2020). *Probíhající projekty*. <https://www.spseplzen.cz/category/projekty/probihajici-projekty/>
- Sulek, P. (2013). *MPSV: Podpoříme zaměstnávání absolventů, na jejich mzdy poskytneme čtvrt miliardy korun*. Úřad práce ČR. https://www.uradprace.cz/documents/37855/938909/2013_11_18_zamestnavani_absolventu.pdf/aea4acd7-8a45-8739-b832-bac89ebf2018
- Svěřčinová, E. (2016). *Absolventi na trhu práce*. Práce a mzda. <https://www.praceamzda.cz/clanky/absolventi-na-trhu-prace>
- Úřad práce ČR. (2021). *Iniciativa na podporu mladých uchazečů o zaměstnání (INICIATIVA)*. <https://www.uradprace.cz/web/cz/iniciativa-na-podporu-mladych-uchazecu-o-zamestnani>
- Úřad práce ČR. (2021). *Pololetní statistiky absolventů škol a mladistvých v evidenci ÚP ČR*. <https://www.mpsv.cz/web/cz/pololetni-statistiky-absolventu>
- Úřad práce ČR. (2021). *Služby a činnosti Úřadu práce České republiky v oblasti zaměstnanosti*. <https://www.uradprace.cz/sluzby-uradu-prace>
- Vlček, J. (2016). *Ekonomie a ekonomika* (5. vyd.). Wolters Kluwer ČR.
- VÚPSV. (2015). *Metodika postupů ve veřejných službách zaměstnanosti*. https://www.mpsv.cz/documents/20142/848077/Metodika_postupu_ve_verejnych_sluzbach_zamestnanosti.pdf/592bb6d6-1c3d-dc91-d538-379c6b671ef4
- Zákony pro lidi (2006). *Zákon č. 262/2006 Sb.* <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262>

Seznam použitých symbolů a zkratk

APZ	Aktivní politika zaměstnanosti
č.	číslo
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
IPS	Informační a poradenské středisko
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Q1	1. čtvrtletí
Q2	2. čtvrtletí
Sb.	Sbírka zákonů
SSO	Single Sign On
SÚIP	Státní úřad inspekce práce
SÚPM	Společensky účelné pracovní místo
ÚMPOD	Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí
UoZ	Uchazeč o zaměstnání
ÚP	Úřad práce
VÚPSV	Výzkumný ústav práce a sociálních věcí
§	paragraf

Seznam tabulek

Tabulka 1: Podíl nezaměstnaných osob a pracovní místa v okresech Plzeňského kraje k 31. 3. 2021	16
Tabulka 2: Věk a vzdělání vybrané skupiny	18
Tabulka 3: Ekonomické postavení obyvatelstva.....	19
Tabulka 4: Obory působení.....	66

Seznam obrázků

Obr. 1: Křivka nabídky práce.....	11
Obr. 2: Rovnováha na trhu práce	13
Obr. 3: Charakteristiky postavení	17
Obr. 4: Míra ekonomické aktivity.....	17
Obr. 5: Dobrovolná nezaměstnanost	21
Obr. 6: Nedobrovolná nezaměstnanost.....	22
Obr. 7: Absolventi škol v evidenci ÚP.....	38
Obr. 8: Nejvyšší dosažené vzdělání otce	47
Obr. 9: Nejvyšší dosažené vzdělání matky.....	48
Obr. 10: Navazující studium (v %)	49
Obr. 11: Ukončení studia po střední škole.....	50
Obr. 12: Studium stejného oboru jako na střední škole (v %).....	51
Obr. 13: Motivace k pokračování v navazujícím studiu.....	52
Obr. 14: Kritéria při výběru navazujícího studia	53
Obr. 15: Přihláška na vysokou školu u maturitního ročníku	55
Obr. 16: Přihláška na vysokou školu u absolventů	56
Obr. 17: Fakulty	57
Obr. 18: Využívané zdroje při vyhledávání informací	58
Obr. 19: Představa o budoucím povolání (v %).....	59
Obr. 20: Návaznost na studovaný obor na střední škole - studenti maturitního ročníku	60
Obr. 21: Návaznost na studovaný obor na střední škole - absolventi	60
Obr. 22: Vědomosti a dovednosti nabyté v průběhu studia na SŠ (v %)	61
Obr. 23: Uplatnění v praxi	62
Obr. 24: Povinné praxe (v %)	63
Obr. 25: Informace o povinné praxi	64

Obr. 26: Setrvání v dané firmě i po praxi (v %)	65
Obr. 27: Pohlaví studentů maturitního ročníku (v %)	66
Obr. 28: Pohlaví absolventů SPŠE (v %)	67
Obr. 29: Věk respondentů maturitního ročníku SPŠE	68
Obr. 30: Věk respondentů, kteří již absolvovali SPŠE.....	68
Obr. 31: Okres, ze kterého pocházejí respondenti	69

Seznam příloh

Příloha A: Věk a vzdělání věkové skupiny 25 až 29 let

Příloha B: Věk a vzdělání věkové skupiny 30 až 34 let

Příloha C: Věk a vzdělání věkové skupiny 35 až 44 let

Příloha D: Dotazníkové šetření pro studenty maturitního ročníku SPŠE

Příloha E: Dotazníkové šetření pro bývalé absolventy SPŠE

Příloha A: Věk a vzdělání věkové skupiny 25 až 29 let

			v tom ve věkové skupině	v tom s nejvyšším ukončeným vzděláním			
Rok		Nezaměstnaní celkem	25 až 29 let	základní a bez vzdělání	střední bez maturity	střední s maturitou	vyšší a vysokoškolské
2021	Q2	10,2	1,4	2,7	2,3	3,7	1,4
	Q1	11,9	1,6	2,7	3,3	4,8	1,1
2020	roční průměr	6,6	1,1	1,6	1,5	2,0	1,5
2019	roční průměr	3,8	-	1,2	1,5	0,7	-
2018	roční průměr	4,5	0,7	1,0	1,7	1,4	0,5
2017	roční průměr	5,8	-	1,1	2,7	1,7	-
2016	roční průměr	10,2	0,9	2,6	4,8	2,0	0,7

Příloha B: Věk a vzdělání věkové skupiny 30 až 34 let

			v tom ve věkové skupině	v tom s nejvyšším ukončeným vzděláním			
Rok		Nezaměstnaní celkem	30 až 34 let	základní a bez vzdělání	střední bez maturity	střední s maturitou	vyšší a vysokoškolské
2021	Q2	10,2	1,1	2,7	2,3	3,7	1,4
	Q1	11,9	1,2	2,7	3,3	4,8	1,1
2020	roční průměr	6,6	0,5	1,6	1,5	2,0	1,5
2019	roční průměr	3,8	-	1,2	1,5	0,7	-
2018	roční průměr	4,5	-	1,0	1,7	1,4	0,5
2017	roční průměr	5,8	0,7	1,1	2,7	1,7	-
2016	roční průměr	10,2	1,3	2,6	4,8	2,0	0,7

Příloha C: Věk a vzdělání věkové skupiny 35 až 44 let

Rok		Nezaměstnaní celkem	v tom ve věkové skupině	v tom s nejvyšším ukončeným vzděláním			
			35 až 44 let	základní a bez vzdělání	střední bez maturity	střední s maturitou	vyšší a vysokoškolské
2021	Q2	10,2	4,1	2,7	2,3	3,7	1,4
	Q1	11,9	3,6	2,7	3,3	4,8	1,1
2020	roční průměr	6,6	1,6	1,6	1,5	2,0	1,5
2019	roční průměr	3,8	1,0	1,2	1,5	0,7	-
2018	roční průměr	4,5	1,0	1,0	1,7	1,4	0,5
2017	roční průměr	5,8	1,4	1,1	2,7	1,7	-
2016	roční průměr	10,2	2,8	2,6	4,8	2,0	0,7

Příloha D: Dotazníkové šetření pro studenty maturitního ročníku SPŠE

- Uveďte, prosím, nejvyšší dosažené vzdělání otce:
 - Základní
 - Vyučen
 - Středoškolské
 - Vyšší odborné
 - Vysokoškolské bakalářské
 - Vysokoškolské magisterské
 - Vysokoškolské doktorské
 - Bez vzdělání
 - Nevím

- Uveďte, prosím, nejvyšší dosažené vzdělání matky:
 - Základní
 - Vyučena
 - Středoškolské
 - Vyšší odborné
 - Vysokoškolské bakalářské
 - Vysokoškolské magisterské
 - Vysokoškolské doktorské
 - Bez vzdělání
 - Nevím

- Budete po studiu SŠ pokračovat na VŠ?
 - Ano
 - Ne

Sekce pro ty, kteří budou pokračovat na VŠ.

- Plánujete pokračovat ve stejném oboru, který studujete na SŠ?
 - Ano
 - Ne

- Co vás motivuje k pokračování studia na VŠ?

Můžete označit max. 3 možnosti.

- Rodiče
- Kamarádi
- Učitelé
- Vlastní motivace
- Vidina lepšího uplatnění na trhu práce
- Rozšíření si obzorů
- Studentský život
- Jiná..

- Jaká kritéria jsou pro vás důležitá při výběru dalšího studia?

Můžete označit více možností.

- Snadné studium
- Snadné přijetí na vybranou školu
- Zájem o obor
- Možnost získání zaměstnání po studiu
- Získání titulu
- Na školu šli studovat i moji kamarádi
- Vzdálenost od domova
- Jiná..

- Na jakou VŠ jste podal(a) přihlášku?

Můžete uvést více možností.

- Na jaké fakulty jste podal(a) přihlášku?

Můžete uvést více možností.

- Ekonomické
- Filosofické
- Lékařské
- Pedagogické
- Právnícké
- Technické
- Umělecké
- Jiná..

- Jaké zdroje jste využil(a) při vyhledávání informací o VŠ?

Můžete uvést více možností.

- Učitele
- Sociální sítě/internet
- Dny otevřených dveří
- Tisk, televizi
- Kamarády
- Žádné-nehledal(a) jsem
- Jiná..

Sekce pro ty, kteří nepokračují ve studiu na VŠ.

- Z jakých důvodů jste se v současné době rozhodl(a) nepokračovat v navazujícím studiu?

Můžete uvést více možností.

- Studium mě nebaví
- Chci poznávat/cestovat
- Chci být finančně nezávislý
- Chci si dát od studia pauzu – vrátím se ke studiu v následujících letech
- Rodinné důvody
- Jiná..

Společná část.

- Máte jasnou představu o svém budoucím povolání?
- Ano
 - Spíše ano
 - Ne
 - Spíše ne
- Budete pokračovat v oboru, který jste studoval(a)?
- Ano
 - Ne
 - Nerozhodl(a) jsem se
- Myslíte si, že máte v praxi co nabídnout?
- Ano
 - Spíše ano
 - Ne
 - Spíše ne
- Byly pro vás povinné praxe přínosné?
- Ano
 - Spíše ano

- Ne
- Spíše ne

- Kde jste se dozvěděl(a) o dané praxi?
 - Kamarádi
 - Škola
 - Rodiče
 - Internet
 - Sociální síť
 - Jiná..

- Zůstával(a) jste v dané firmě/instituci i po praxi?
 - Ano
 - Ne

- Vaše pohlaví
 - Muž
 - Žena
 - Nechci uvádět

- Váš věk

Text stručné odpovědi

- Z jakého okresu pocházíte?
 - Domažlice
 - Klatovy
 - Plzeň-jih
 - Plzeň-město
 - Plzeň-sever
 - Rokycany
 - Tachov
 - Jiná..

Příloha E: Dotazníkové šetření pro bývalé absolventy SPŠE

- Uveďte, prosím, nejvyšší dosažené vzdělání otce:
 - Základní
 - Vyučen
 - Středoškolské
 - Vyšší odborné
 - Vysokoškolské bakalářské
 - Vysokoškolské magisterské
 - Vysokoškolské doktorské
 - Bez vzdělání
 - Nevím

- Uved'te, prosím, nejvyšší dosažené vzdělání matky:
 - Základní
 - Vyučena
 - Středoškolské
 - Vyšší odborné
 - Vysokoškolské bakalářské
 - Vysokoškolské magisterské
 - Vysokoškolské doktorské
 - Bez vzdělání
 - Nevím

- Pokračovali jste po studiu SŠ pokračovat na VŠ?
 - Ano
 - Ne

Sekce pro ty, kteří po SŠ pokračovali na VŠ.

- Studoval(a) jste na VŠ stejný obor jako na SŠ?
 - Ano
 - Ne

- Co vás motivovalo k pokračování studia na VŠ?
Můžete označit max. 3 možnosti.
 - Rodiče
 - Kamarádi
 - Učitelé
 - Vlastní motivace
 - Vidina lepšího uplatnění na trhu práce
 - Rozšíření si obzorů
 - Studentský život
 - Jiná..

- Jaká kritéria pro pro vás důležitá při výběru dalšího studia?
Můžete označit více možností.
 - Snadné studium
 - Snadné přijetí na vybranou školu
 - Zájem o obor
 - Možnost získání zaměstnání po studiu
 - Získání titulu
 - Na školu šli studovat i moji kamarádi
 - Vzdálenost od domova
 - Jiná..

- Na jakou VŠ jste podával(a) přihlášku?

Můžete uvést více možností.

- Na jaké fakulty jste podal(a) přihlášku?

Můžete uvést více možností.

- Ekonomické
- Filosofické
- Lékařské
- Pedagogické
- Právnícké
- Technické
- Umělecké
- Jiná..

- Jaké zdroje jste využil(a) při vyhledávání informací o VŠ?

Můžete uvést více možností.

- Učitele
- Sociální síť/internet
- Dny otevřených dveří
- Tisk, televizi
- Kamarády
- Žádné-nehledal(a) jsem
- Jiná..

Sekce pro ty, kteří nepokračovali ve studiu na VŠ.

- Z jakých důvodů jste se rozhodl(a) nepokračovat v navazujícím studiu?

Můžete uvést více možností.

- Studium mě nebaví
- Chci poznávat/cestovat
- Chci být finančně nezávislý
- Chci si dát od studia pauzu – vrátím se ke studiu v následujících letech
- Rodinné důvody
- Jiná..

Společná část.

- Měl(a) jste jasnou představu o svém budoucím povolání?

- Ano
- Spíše ano
- Ne
- Spíše ne

- Působíte v oboru, který jste studoval(a)?
 - Ano
 - Ne
 - Nerozhodl(a) jsem se

- Myslíte si, že vědomosti/dovednosti, které jste získal(a) na SŠ vám stačily k vašemu povolání?
 - Ano
 - Spíše ano
 - Ne
 - Spíše ne

- Byly pro vás povinné praxe přínosné?
 - Ano
 - Spíše ano
 - Ne
 - Spíše ne

- Kde jste se dozvěděl(a) o dané praxi?
 - Kamarádi
 - Škola
 - Rodiče
 - Internet
 - Sociální sítě
 - Jiná..

- Zůstával(a) jste v dané firmě/instituci i po praxi?
 - Ano
 - Ne

- V jakém oboru momentálně působíte?

Pokud pouze studujete, uveďte, prosím, do odpovědi pouze „studuji“

Text dlouhé odpovědi.

- Vaše pohlaví
 - Muž
 - Žena
 - Nechci uvádět

- Váš věk

Text stručné odpovědi

- Z jakého okresu pocházíte?
 - Domažlice
 - Klatovy
 - Plzeň-jih

- Plzeň-město
- Plzeň-sever
- Rokycany
- Tachov
- Jiná..

Abstrakt

Šedivcová, D. (2022). *Současné problémy na trhu práce ve vybraném regionu* [Bakalářská práce, Západočeská univerzita v Plzni].

Klíčová slova: trh práce, nezaměstnanost, absolvent Střední průmyslové školy elektrotechnické, student Střední průmyslové školy elektrotechnické, Plzeňský kraj

Předkládaná bakalářská práce pojednává o problematice vstupu absolventů na trh práce v Plzeňském kraji. Jelikož je okruh absolventů velice rozsáhlý, je bakalářská práce detailně zaměřena na studenty a bývalé absolventy oboru Elektrotechnika Střední průmyslové školy elektrotechnické v Plzni. První kapitola se zabývá definicí a rozbohem trhu práce a rovnováhou, ke které na trhu práce dochází. Druhá kapitola pojednává o nezaměstnanosti a je zaměřena na jednotlivé formy nezaměstnanosti, faktory, které ovlivňují přirozenou míru nezaměstnanosti a také pozitivní a negativní dopady související s nezaměstnaností. Ve třetí kapitole je rozebrána státní politika zaměstnanosti, jednotlivá institucionální zabezpečení. V této kapitole je kladen důraz na rozbor jednotlivých možných příspěvků na zaměstnávání absolventů. Čtvrtá, praktická část, představuje vybranou střední školu a analyzuje výsledky získané pomocí metody výzkumu – dotazníkové šetření. V této části se nachází také profil studenta, zhodnocené výsledky v případě absolventa vybrané střední školy a následně představený návrh vedoucí ke zlepšení postavení absolventů na trhu práce.

Abstract

Šedivcová, D. (2022). *Current labour market problems in the selected region* [Bachelor Thesis, University of West Bohemia].

Key words: labour market, unemployment, graduate of the Secondary School of Electrical Engineering, student of the Secondary School of Electrical Engineering, Pilsen Region

The presented bachelor thesis deals with the issue of graduates' entry into the labour market in the Pilsen Region. Since the range of graduates is very large, the bachelor thesis focuses in detail on students and former graduates of the Electrical Engineering of the Secondary Industrial School of Electrical Engineering in Pilsen. The first chapter deals with the definition and analysis of the labour market and the equilibrium that occurs on the labour market. The second chapter deals with unemployment and focuses on the different forms of unemployment, the factors that affect the natural rate of unemployment and also the positive and negative impacts associated with unemployment. The third chapter discusses state employment policy, the various institutional arrangements. In this chapter, the emphasis is on the analysis of the various possible contributions to graduate employment. The fourth, practical part, presents the selected secondary school and analyses the results obtained through the research method - questionnaire survey. This section also includes a student profile, evaluated results in the case of the graduates of the selected high school and then presents a proposal leading to the improvement of the graduates' position on the labour market.